

ADVENT

*Nadarmo nezvete se prosincem, dni zamžené,
kdy růže na záhonech spí pod kryty slaměnými,
kdy v sadech uklidili už a blízkost zimy.
se prázdnem prostírá kmen od kmene.*

*Nadarmo neprosíte však o rosu ros, dni mé,
rorate cvrlikáním zbylých ptáků říkající,
snad uslyšíme slavíka zpěv za vánice
a hvězdu nad polednem naším spatříme.*

*Nadarmo neprosíte chvíle této, slova má,
za zaťatými rty, v mlčení stínu čekající,
i kámen mluvit chce a venku ve vichřici
průvody stromů lomí rukama.*

*Nadarmo k lidem nevejde duch pokoje a her,
až mrtvý úklid příbytků rozvíří pokřik dětí,
za ruce vezmou se a v počtu tří a pěti
zatančí kolem stolu navečer.*

*Mží, smráká se, však mocí nemá prázdna dlaň,
v budoucnost budoucnější orel vzlét a stíny plaší,
v tvář tváří číslům nesmírným potřeby naší
Bůh rodí se a prostí patří naň.*

*Jan Zahradníček
(ŘÁD, III. ročník 1936, v Praze)*

ZE ZASTUPITELSTVA MĚSTYSE

Usnesení č. 20 ze zasedání Zastupitelstva městyse Budišov ze dne. 23. 8. 2021

Návrh usnesení

Zastupitelstvo městyse:

- určuje ověřovatelem zápisu Josefa Ondráčka a Ing. Ladislava Dokulila,
- navrhuje rozšíření programu o bod – konkretizace hospodaření a prodeje nemovitého majetku a o bod – doplnění oddávajících,
- schvaluje upravený program zasedání zastupitelstva městyse,
- schvaluje „PLÁN ROZVOJE SPORTU MĚSTYSE BUDIŠOV NA OBDOBÍ V LETECH 2021–2025“,
- schvaluje investiční záměr na akci „Zastřešená tribuna a hráčské kabiny na fotbalovém hřišti Budišov“, dále schvaluje zdroje financování akce a výši vlastních finančních prostředků v předpokládané výši 285 395 Kč, případně ve výši 20 % z celkových nákladů, které budou uhrazeny z rozpočtu městyse Budišov,
- pověřuje finanční výbor přípravou podkladů pro prodej a nakládání s nemovitým majetkem městyse a přípravou jednotlivých prodejů před jednáním zastupitelstva,
- navrhuje doplnění oddávajících o Mgr. Janu Smrčkovou a Ing. Radka Klinera.

Petr Piňos, starosta, Mgr. Zdeněk Smrček, místostarosta

Informace z Rady městyse Budišov

Rada městyse informuje v aktuálním vydání zpravodaje o připravovaných nebo realizovaných akcích za minulé období od uzávěrky minulého vydání.

Byla dokončena oprava havarijního stavu střech mateřské školy.

Výstavba 2. etapy chodníku na hřbitově byla skončena, jen zbývá dosypat nerovnosti u obrubníků a upravit místa pro napouštění vody k zalévání hrobů.

Na základě pověření rady zastupitelstvem byly podepsány smlouvy pro administraci projektu „Zateplení, výměna zdroje tepla a otopná soustava v budově MŠ Budišov“ a „Vzduchotechnika do tříd + FVE v budově MŠ Budišov“.

Byla provedena renovace pomníku padlých v Budišově.

Na žádost Rady městyse Budišov byl po jednáních v Budišově realizován zásilkový box „Zasilkovna.cz“.

Před základní školou byly vysazeny trvalkové záhony.

Petr Piňos, Mgr. Zdeněk Smrček

ZPRÁVY

Renovace pomníku padlým

OŽĚTEM 2. SVĚTOVÉ VÁLKY

LEOŠ SMRČEK, npor. zahr. let. nar. 1915 padl 22.6.1941 při nal. na Brehmy.

FRANT VESELÝ, odb. uč. nar. 1896, zastiřelen 18.6.1942 v Brně.

FRANT. KŘIVÝ, čet. šštržm. nar. 1908 zastiřelen 22.12.1944 v Praze.

BOH. MIKULÁŠEK, nar. 1920 zastiřelen 7.5.1945 ve Vel. Meziříčí

VOJT. ADAM, nar. 1901 umučen 7.12.1941 v konc. táb. v Buchenwaldě.

BOH. EICHLER, nar. 1912 zemřel 15.5.1944 ve Štětíně.

RICH. BÄCK, obch. nar. 1888, popraven 17. 6. 1942 v Brně.

HANA BÄCKOVÁ, stud. nar. 1922 popravena 17. 6. 1942 v Brně.

BEDŘ. BÄCKOVÁ, nar. 1898 umučena 26. 11. 1942 na Východě.

EVA BÄCKOVÁ, stud. nar. 1925 umučena 26. 11. 1942 na Východě.

Pietnímu aktu k 80. výročí sestřelení letadla, jehož členem posádky byl i budišovský rodák Leonhard Smrček, předcházela v polovině září 2021 nutná renovace pomníku padlým. Místy již nebyly rozeznat písmo i fotografie.

Čištění a zlacení nápisů provedla firma Kamenictví Petr Urban z Třebíče. Celková cena prací je 38 900 Kč.

Karel Pavlíček, foto Stanislav Bačák

K výročí 80 let od sestřelení královských letců Budišov 19. září 2021

Leonhard Smrček zahynul 23. června 1941.

Při návratu z náletu na Brémy, kde úspěšně splnili úkol, letoun Vickers Wellington KX-T T2990 napadla 23. 6. 1941 německá stíhačka. Nádrže s benzinem explodovaly a letoun se zřítil k zemi. Poblíž obce Nieuwe Niedorp v severním Holandsku, na pozemku místní farmy, let skončil. Přežil jen těžce zraněný Bufka, kterému se podařilo vyskočit z letadla těsně před výbuchem a otevřel se mu padák. Dostal se do německého zajetí a vrátil se do Československa. Je možné, že z letadla vyskočili jeden nebo dva další členové posádky, jejichž těla se však nenašla.

Na místě, kam se letadlo zřítilo, se dodnes nachází válečný hrob Leonharda Smrčka a čtyř dalších členů posádky. Hrob byl obnoven roku 1989 a slavnostně odhalen r. 1990. Na konci května 2021 bylo zahájeno vyzvedávání trosk bombardéru a následují výzkumy pozůstatků z tohoto letadla.

O výsledcích výzkumu a zjištěných skutečnostech budeme informovat na webových stránkách městyse a podrobněji i v Budišovském zpravodaji.

Posádka letadla:

Pilot a velitel: Vilém Bufka * 11. 8. 1915 Nymburk, † 20. 11. 1967 Praha

Druhý pilot: Alois Rozum * 6. 7. 1912 Plzeň

Přední střelec: Jan Hejna * 7. 2. 1915 Jaroměř

Telegrafista: Leonhard Smrček * 29. 12. 1915 Budišov

Navigátor: Vilém Konšťacký * 17. 11. 1914 Čelechovice

Zadní střelec: Karel Valach * 28. 1. 1918 Kroměříž

Vzpomínka na čs. letce se uskutečnila v Budišově u památníku padlých v neděli 19. září 2021 od 11 hodin.

Přítomní zástupci příbuzných:

Iveta Irvingová, dcera Jana Romana Irvinga, za rodinu Viléma Bufky

Lubor Kunc, vnuk přítele rodiny Aloise Rozuma

Mgr. Zdeněk Smrček, synovec Leonharda Smrčka

Radan Bukva, prasynovec Viléma Konšťackého

Jan Konšťacký, synovec Viléma Konšťackého

Zástupce rodin Jana Hejny a Karla Valacha se nepodařilo kontaktovat

Pozn.: Lubor Kunc je rovněž člen předsednictva Svazu českých filatelistů, předseda Českomoravské společnosti pro poštovní historii a Sekce polních pošt, Člen Royal Philatelic Society London (RPSL), AIJP, ArGe Feldpost 1914–1918 (Rakousko) a dalších filatelistických organizací, poštovní historik, sběratel poštovní historie Rakouska, Československa a zásilek polních pošt.

Byli také přítomni:

Ing. Štěpánka Triletá, pracovnice vztahů k veřejnosti (mluvčí), 22. základna vrtulníkoveho letectva „Biskajská“ Náměšť nad Oslavou, režisér Oliver Malina Morgenstern, autor filmů o bojovnících východní a západní fronty, plukovník David Catmur, britský přidělenec obrany pro Českou republiku,

Plk. gšt. Bc. Ing. Michal Vecheta, zástupce velitele 22. základny vrtulníkového letectva Biskajská, která zabezpečila slavnostní průlet vrtulníku nad Budišovem,
PhDr. Pavel Kugler, Ph.D., ředitel odboru pro válečné veterány ministerstva obrany,
i zástupci městyse Budišov a budišovské farnosti.

Ladislav Dokulil

Z projevů

Petr Piňos, starosta Budišova:

Vážení hosté, milí spoluobčané,

dovolte, abych Vás přivítal na dnešní pietní akci tady u nás v Budišově. Letci, kteří položili svůj život za to, abychom my mohli spokojeně žít, jsou těmi, kterým bychom měli poděkovat a kteří by měli být námi neustále uctíváni. Já bych chtěl poděkovat především rodinám pilotů a všem Vám zúčastněným za to, že jste přišli vzpomenout jejich památku, a říct, že nikdy na ně nezapomeneme.

Iveta Irvingová, dcera pilota 311. bombardovací perutě RAF Jana Romana Irvinga:

Vážený pane starosto, dámy a pánové, vážení hosté,

dovolte mi, abych Vás z tohoto významného místa pozdravila v zastoupení našich organizací, které se sem dostavily z Plzeňska, a to jak Klub vojenské historie 4. obrněné brigády armády Spojených států, Českého svazu letectví, Letců Plzeň, Československé obce legionářské, pobočky Plzeň, Sdružení válečných veteránů ČR v Plzni ale zejména jménem Patriotů odkazu generála Jana Irvinga, jehož jsem čestnou členkou. Jsem dcerou generála Irvinga a naše rodina je rodinnými vazbami úzce spjata právě s velitelem posádky Vilémem Bufkou. Jak on, tak i můj otec a vůbec celá má rodina společně odpočívají v rodinné hrobce na pražských Olšanech.

Jménem desítek našich kolegů nejen ve jmenovaných organizacích skládám upřímný hold Zdeňkovi Smrčkovi za tuto úžasnou akci, neboť jde vpravdě o víc, než historickou událost. Předesílám, že jsi splnil jedno z velkých přání mých rodičů, kteří památku Vildy ctili natolik, že ač byl již dávno po smrti, stále s námi naše životy žil, žije ho dál i se mnou. Tím, že zemřel v době totalitního temna a poměrně mlád, zařadil se do smutného seznamu desítek našich hochů v modrém, na které se postupem času téměř zcela zapomnělo. On však svým způsobem spolu s několika blízkými kamarády zůstal nesmrtelný díky svým dvěma knihám, které se zapsaly napříč generacemi do povědomí všech leteckých fanoušků i historiků.

Zasluhou dnešní akce se nepřímo mou přítomností zde plní hned několik snů a přání mého táty. Jeho snem bylo navštívit onu vesničku v Holandsku a poklonit se u pomníčku Vildových kamarádů, které samozřejmě dobře z operační služby znal i on. To se nepovedlo nejprve díky totalitě a po revoluci už jeho zhoršenému zdravotnímu stavu. A když se ta šance konečně letos v červnu naskytla a já tu možnost dostala, díky omezujícím koronavirovým opatřením jsem to musela obrečet, neb na otočku bych to ze zdravotních důvodů nedala zase já. Tak doufám, že se to ještě pro nás, děti letců z této posádky, podaří následně tak, jak to bylo přislíbeno nejen ze strany naší ambasády

v Haagu. Je však důležité říci, že společnými silami zapáleným srdcem v rámci plnění odkazu nejen těchto našich statečných hochů v modrém plníme přání mého táty a současně i spousty jeho kamarádů. Ještě za jejich života, kdy jich bylo relativně hodně naživu a stýkali jsme se, mnohokrát zazněla přání z jejich úst, aby se jejich znalosti a zkušenosti předávaly jejich dětem, které by po jejich smrti mohly založit jakýsi klub, spojit se a pokračovat v jejich práci. Jenže to asi nepředpokládali, že si to vezme k srdci jen hrstka z nich a ostatním to buď nebude nic říkat, nebo se budou věnovat jiné činnosti.

A tak musím s lítostí konstatovat, že je nás skutečně jak šafránu, kteří se tato přání snažíme plnit. Já jen v omezených možnostech, které mám, leč s maximem sil při vědomí příslahy na rtech, dané umírajícímu tátovi. Stejně tak činí Zdeněk Smrček, mimo jiné i tím, že uskutečnil tuto akci, poněvcole je třeba poděkovat i Janu Kratochvílovi, který jako jeden z mála a možná jediný toto přání má možnost plnit ve větší míře perut' po peruti. Uvědomila jsem si to už předtím na jeho akci v Brně a znovu především na vernisáži výstavy právě třistajedenáctky v Praze, kde díky kolegiálnosti Muzea policie bylo vlastně poprvé vystavit i věci po několika letech. Při vědomí této důležitosti jsem tam dovezla památku po tátovi s ohledem na 80. výročí sestřelení Vildovy posádky, také poprvé v historii vůbec i památky o něm. A od loňska systematicky na tomto výročí pracuji i ve veřejné sféře. Právě proto, aby se nezapomnělo ani na ty, kteří sice odešli dávno před námi, ale zanechali nám zde svá poselství i spoustu příběhů ze svých životů. Jsou našimi vzory. Je jen na nás, jak se k tomu budeme do budoucna stavět, aby jejich charakter, práce, statečnost a vůbec celý jejich odkaz zůstal zachován pro ty, kteří přijdou po nás.

Děkuji tedy Tobě, Zdeněčku, i Vám všem z celého srdce za to, že tu můžeme být. Věřím, že tak plníme nejen pokorně vyslovená přání mého táty a dalších letců, ale pomyslně z tohoto místa tam nahoru posíláme vzkaz celé Vildově posádce: Hoši, jsme tu a nezapomínáme!

Radan Bukva, autor knihy o svém prastrýci Vilémovi Konšackém:

Dobrý den, vážení hosté,

jako malý chlapec jsem vídával u své babičky fotografii jejího bratra, Viléma Konšackého. V rodině to byl vždycky Vila, nebo jak tety říkaly, Vilóšek. Mladý muž z masa a kostí se všemi klady, se všemi průšvihy, které doprovázely mladý život, který se jednou rozhodl, že odejde a udělá něco pro svoji vlast. Já sám jsem si ve věku, když byl on, když odcházel, kladl otázku, jestli bych to dokázal, a upřímně musím říct, že jsem na ni nedával si kladnou odpověď. Možná se můžete zeptat sami, jestli byste to dokázali. O to víc si musíme všech lidí, kteří takto odešli, a byly jich z České republiky tisíce, vážit.

Před 80 lety došlo k poslednímu letu, existují zdroje, které říkají, že pro Viléma Konšackého to měl být poslední let, protože měl být zařazen do výcviku na pilota, to už je teď vlastně úplně jedno, protože pět mladým mužům se zpečetil život a skončil. Dalších několik let rodina vůbec nevěděla, zda žije, dozvěděli se to až po válce, dalších 40 let se o tom nesmělo mluvit. Komunistický režim si nepřál, aby tito lidé v podstatě existovali. Proto jsem byl velmi mile překvapen, když jsem navštívil vesničku Nieuwe

Niedorp, farmář mě vzal dozadu k pomníku a vykládal mi, jak každý rok tam školní děti, úřad a kdovíjaké organizace chodí dávat květiny, bylo to v ostrém kontrastu k tomu, co se odehrávalo u nás.

Myslím, že za všechny, kdo tady dnes jsou, jsem velmi rád, že se těchto poct dnes dostává našim letcům a vůbec vojákům, kteří položili svůj život za vlast. A jestli dojde k pohřbu s vojenskými poctami, já budu rád. Řeknu za sebe: „Vilo, naše rodina je na Tebe pořád strašně pyšná!“

Jan Konšťacký:

Já, jako synovec Viléma Konšťackého, Jan Konšťacký, řeknu Vám pouze pár slov.

Než Vilém odešel bojovat do zahraničí, poslal fotku svému bratrovi s tímto vzkazem: Letcům prezident Masaryk. Ovládejte sebe, ovládejte vzduch. Buďte odvážní, pozorní a opatrní.

Mgr. Zdeněk Smrček, synovec Leonharda Smrčka:

Dámy a pánové, vážení spoluobčané,

dovolte, abych Vás pozdravil jménem naší rodiny na této pietní akci, a myslím, že už tady bylo řečeno o průběhu války a o těch všech záležitostech, které souvisely se střetem vojsk. Já bych ještě chtěl jednak Vám poděkovat za účast a nesmím zapomenout, abych poděkoval paní Štěpánce Tříleté, která pomohla velice s organizací celé akce, i panu zástupci velitele, který se přiletěl se na nás podívat, zabezpečil i ten průlet, zároveň bych chtěl ještě jednou přivítat pana vojenského ataše britského plus delegaci ministerstva obrany a zároveň i všechny, co se zúčastní tady u nás tohoto setkání za rodiny těch, kteří byli v tom letounu. Bohužel se nám nepodařilo získat kontakty na dva, o kterých tady zaznělo, protože ta posádka Wellingtonu se skládala ze šesti lidí, byli tam dva piloti, navigátor, radista a dva střelci, jeden střelec byl Hejna, jeden byl Valach, žádné kontakty na nikoho jsme nesehnali, takže jsou tady z těch čtyřech rodin, což se mně zdá, že je dost velký úspěch.

Lubor Kunc, vnuk přítele rodiny Aloise Rozuma:

Dobrý den, dámy a pánové, já jsem rád, že se dnes můžu zúčastnit této akce, a rád bych poděkoval panu Smrčkovi a všem budišovským za to, že ji zorganizovali a že si v takto hojném počtu připomínáme památku našich předků, našich pilotů.

Plukovník David Catmur, britský přidělenec obrany pro Českou republiku:

(překlad Mgr. Jana Polendová)

Ladies and gentlemen, good morning. Forgive me speaking in English.

(Pan atašé Vás zdraví a omlouvá se, že bude mluvit anglicky.)

Dnes si připomínáme tu odvahu a statečnost, kterou prokázali předkové rodin. Členové té posádky, kterou si tady připomínáme, ukázali neobyčejnou statečnost. To, že podstoupili vojenský výcvik v Británii, je velkou pýchou pro britský lid. Bylo to v té

nejtemnější době, kdy skoro celou Evropu okupovali nacisté a členové posádky byli trénováni pro boj. Tím, že ukázali svou statečnost, se snažili zvítězit nad tím zlem, které představovalo nacistické Německo. Cesta za vítězstvím byla dlouhá a bolestivá a členové té posádky se stali její součástí. Oni byli jakýmsi jiskrami, které vytvořily nakonec ten velký oheň, který potlačil nacismus a zvítězil nad ním. Jako reprezentanta britské armády je pro mne velkou poctou, že tady mohu být a vzdát hold těm členům posádky. A jménem všech obyvatel Velké Británie těmto válečným hrdinům děkuji.

Thank you.

Plk. gšt. Bc. Ing. Michal Vecheta, zástupce velitele 22. základny vrtulníkového letectva Biskajská:

Dámy a pánové,

těžko se hovoří po emotivních a hlubokých projevech, které měli příslušníci rodiny a přátelé přede mnou. Budu hovořit jako voják. Armáda, vojáci mají své tradice. Tyto tradice je udržují, udržují jejich morálku a udržují je v tom správném směru, kdy bojují za svou vlast. 22. základna vrtulníkového letectva si klade za velkou čest, že má čestný název Biskajská. Tento název jí byl udělen v 90. letech prezidentem Václavem Havlem a právě odkazuje na kontinuitu s 311. československou bombardovací perutí Britského královského letectva. Tato perut' byla založena 29. července roku 1940. Loni jsme si připomněli 80. výročí. Pětiletou existenci a činnost této perutě bylo provedeno 3113 operačních letů, bylo nalétáno takřka 30 000 letových bojových hodin a perut' měla 250 mrtvých. Toto číslo tvoří polovinu všech obětí, které měla československá armáda na západě. Já jsem šťasten, že v současné době dochází k vyzvednutí letounu a že se snad tito hrdinové, kteří pocházeli z této země, z těchto městeček a vesnic, jako je Budišov, dočkají důstojného spočinutí. Jak jsem říkal, v minulém roce jsme si připomněli 80 let výročí založení 311. perutě. K této příležitosti vznikla u 22. základny expozice, která se věnuje činnosti této perutě. Je nazvaná Třistajedenáctka. 22. základna se hlásí hrdě k těmto tradicím. 311. československá bombardovací perut' RAF zanechala hlubokou stopu ve vojenských dějinách a podílela se významnou měrou na osvobození Evropy a obnově demokracie. Na to nikdy nezapomeneme a děkujeme všem, kteří neváhali položit své životy před námi.

PhDr. Pavel Kugler, Ph.D., ředitel odboru pro válečné veterány ministerstva obrany:

Vážení pozůstalí, vážené dámy, vážení pánové,

Mně je velkou ctí a děkuji organizátorům za uspořádání této pietní akce na tomto symbolickém místě u pomníku padlých z 1. světové války a ze 2. světové války. Sice už uběhlo 80 let od sestřelení letadla, kde padlo pět našich hrdinů, nicméně myslím, že ta vzpomínka na ně, jak tady ukazuje i tato akce, je stále živá. Bylo tady řečeno, měli vejít v zapomnění, nicméně tradice letců RAF skutečně patří k tomu nejlepšímu, co představuje československé vojenství. Odbor pro válečné veterány má také na starosti péči o válečné hroby. Děkujeme tímto způsobem i lidem, kteří se významným způsobem postarali o zachování hrobů našich vojáků jak na území České republiky, tak i v zahraničí. Předáváme jim symbolickou plaketu, na které jsou slzy a plamen války.

(Plaketu obdrželi: Iveta Irvingová, Radan Bukva, Jan Konštacký, Lubor Kunc, Zdeněk Smrček. Sourozenci Smrčkovi obdrželi i pamětní vojenskou medaili z roku 1943, kterou vydávala československá exilová vláda a kterou nosil příbuzný pana Smrčka.)

P. Mgr. Jiří Polach, budišovský farář:

Bože, Ty nám poslal svého Syna, aby nám přinesl Tvůj pokoj, On za nás prolil svou krev a tak přemohl naši lidskou zlobu, proto Ti s důvěrou svěřujeme naše bratry a sestry, kteří položili své životy v bojích Druhé světové války. Věříme, že je vysvobodíš ode všeho zlého a dáš jim svůj věčný mír. Prosíme Tě za ty, kteří byli hluboce zraněni v důsledku války jak na těle, tak na duchu. Zahlad' tyto bolestné rány. Prosíme Tě za smíření zla, které se tímto hrozivým konfliktem zrodilo. Odpusť našim předkům a pomoz nám usilovat o skutečný mír, neboť Ty žiješ a vládneš na věky věků. Amen.

Bože, děkujeme Ti za dar života, který jsme přijali od našich rodičů a předků. Děkujeme Ti za zemi, ve které můžeme žít. Svěřujeme Tvému milosrdenství cestu naší země uplynulými sto lety. Prosíme Tě, odpusť našim předkům i nám vinu za ohrožení životů vlastních i druhých lidí. Požehnej naší zemi, celému světu, ochraňuj nás a nedopusť další zlo války. Skrze Krista, našeho Pána.

Všemohoucí Bože, Ty jsi dárce pokoje. Stojíme zde proto před Tebou a prosíme, přispěj na pomoc světu, který je zasažen násilím, a daruj lidem mír. Posiluj v srdcích všech, kteří mají zodpovědnost za tento svět, odvahu bránit skutečnou spravedlnost, svobodu a důstojnost všech lidí. Upevňuj odhodlání všech, kteří nasazují své síly v boji se zlem. Uzdrav srdce mužů i žen, kteří zaslepení nenávistí a sobectvím neváhají použít násilí k dosažení svých cílů. Probud' v nás vnímavost pro trpící i ochotu jim pomáhat. Nauč nás odpouštět těm, kteří se proti nám provinili, a prosit za odpuštění ty, kterým jsme my sami ublížili. Ujmi se všech, kteří zahynuli v bojích a válkách, způsobených lidskou zlobou, pýchou a sobectvím. Přijmi do své náruče všechny ty, kteří svůj život obětovali při obraně života a svobody druhých lidí. Vzhledni ve své lásce na ty, které o život připravila věrná služba, odvaha a statečnost. Smiluj se nad těmi, kteří zemřeli ve válkách a zbytečně a nesmyslně. Odpusť pro své milosrdenství také těm, kteří ve své slabosti a omylnosti ztratili život v boji za věci nespravedlivé. Otevři své království spravedlnosti a pokoje všem nevinným obětem válek a násilí.

Prosíme Tě, Bože, vyslyš nás skrze našeho Pána Ježíše Krista, neboť On jako první z těch, kdo zemřeli, vstal z mrtvých.

Amen.

Pozn.: V pátek 8. října uvedla Česká televize v programu 90' ČT 24 pořad na téma „Příběh ztraceného bombardéru“ s dokumentem „Bombardér T-2990 se odmlčel“.

Redakce děkuje Mgr. Zdeňku Smrčkovi za uspořádání hodnotné vzpomínky a za jeho vystoupení v televizi. Děkujeme i Budišovskému dámskému klubu za péči o hosty.

foto Stanislav Bačák, Ladislav Dokulil, Karel Pavlíček

Farní den 18. září 2021 v Budišově

Letošní chladnější počasí trochu snížilo počet návštěvníků farního dne na farní zahradě, ale rozhodně nic neubralo na dobré náladě. Vedle již tradiční tomboly, fotbálku a bohatého občerstvení zaujala kapela Šafářanka z Křižanova, která celé odpoledne rozdávala radost nejen farníkům, ale také sobě.

Šafářanka

foto Karel Pavlíček

Dámský klub

Dnem 23. 9. 2021 jsme založily my ženy Budišovský dámský klub. Tímto bych Vás chtěla seznámit s naším programem.

Hlavním smyslem založení spolku bylo vytrhnout naše ženy z každodenního rodinného životního kolotoče. Měly bychom se sejít alespoň jednou za měsíc při koláči, bábovce či kávičku a při tom si napláňovat program do dalšího setkání. Chceme rozšířit kulturní aktivity nejen pro naše ženy, ale i pro veřejnost v Budišově.

Víme, že jsou v Budišově velice šikovné ženy, a proto je potřebné předávat si mezi sebou zkušenosti nejen o vaření, pečení či ručních pracích, ale zabývat se kosmetikou, kadeřnictvím, které patří do zájmu každé ženy.

Když jsme přišli do Budišova, tak nejen mně se zdálo, že lidé k sobě mají blíž. Ano – covid s námi všemi zamával, ale přeci povahy lidí by se tím neměly měnit. Proto uvítáme jakoukoli spolupráci se všemi zájmovými spolky a chtěly bychom být nápomocny při různých akcích pořádaných v Budišově.

Poprvé jsme se aktivně podílely při vzpomínce na 80. výročí od sestřelení letounu, kde byl členem posádky i budišovský rodák Leonhard Smrček. Vedle napečení zákusků jsme se staraly i o obsluhu pozvaných armádních hostů. Bylo to pro nás velice krásně prožité odpoledne. Plánujeme i oslavu Vánoc, snad se nám to podaří.

První setkání na svatého Václava u sousoší sv. Václava

Pohoštění v jídelně budišovské školy

Do našeho dámského klubu uvítáme ženy všech věkových kategorií počínaje 18. rokem.

Těšíme se na Vaši spolupráci.

Za dámský klub Olga Ondráčková

Dny otevřených ateliérů 2. a 3. října

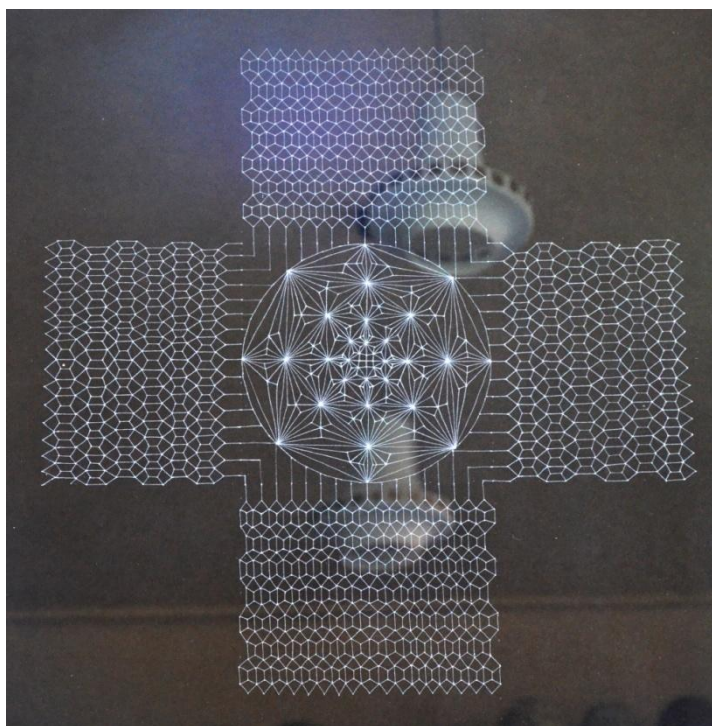

Drahomíra Maloušková

V Budišově se mnozí návštěvníci mohli v rámci Dnů otevřených ateliérů poprvé seznámit s tvorbou Drahomíry Malouškové, která otevřela dveře svého ateliéru ve svém rodném domě. Tuto možnost využili návštěvníci především v neděli 3. října, kdy se Pod Hrázkou uskutečnilo dýňobraní.

Axmanovi

V rámci Dnů otevřených ateliérů se otevřel v Tasově ateliér a zahrada Štěpána a Terezy Axmanových. Při vstupu nemohli návštěvníci přehlédnout zvláštní bytosti zvané Rostliňáci, rozmístěné na zahradě před bývalou starou školou. Plastiky Štěpána Axmana připomínaly svým tvarem žížaly. Jejich těla se různě vlnila, v horní části vykukoval obličej a nad ním malá pitka pro ptáky tvořila jakousi čapku. O kontakt s nimi se snažily především děti, které se přitom dobře bavily.

V ateliéru, vedle výtvorů nevidomých absolventů Axmanovy techniky hmatového modelování, bylo vystaveno několik obrazů Terezy Axmanové. Obrazy, jejichž tmavé pozadí, propletené nespočtem tenkých bílých čar, připomínaly krajky. A ony to krajky opravdu byly, a to krajky duše, o čemž svědčil výklad samotné autorky.

Komentář k obrazům návštěvníky nijak nesvazoval, ale dával jim možnost rozehrát jejich fantazii.

Lidmila Anna Dohnalová není Tasovákům neznámá. Vystavovala zde již poněkolkáté a i tentokrát to bylo v kapli sv. Michala u tasovského kostela. Její kresby znají mnozí z Kalendáře roku 2017, který pro Tasov svými ilustracemi Lidmila Dohnalová provázela.

Karel Pavlíček, foto Jana a Karel Pavlíčkovi, archiv Pavla Kryštofa Nováka

22. Budišovské dýňobraní

K podzimu v Budišově patří neodmyslitelně dýňobraní. Jako každý rok, rozveselilo loučku Pod Hrázkou krásných 47 výstavek, které pro nás vytvořili budišovské ženy, muži a děti. Výstavky i po tolika letech jsou stále originální a je velmi těžké vybrat, komu hodím fazoli a tím ho postavím na stupínky vítězů. Pro nás jsou vítězové všichni a zároveň jim patří velký dík za jejich práci a zapálení pro tradice.

Program tohoto roku byl tradičně netradiční. Po slavnostním vyvěšení vlajky zazněla básnička:

*„Přišel podzim do zahrady,
máme listím zaplněné sady.
V Budišově 22. dýňobraní máme,
rády Vás zde vítáme!!!
Připravily jsme pro Vás dobroty,
nejsme žádné lakoty.
Neváhejte ochutnat
a třeba i vychutnat.
Různé dary podzimu
připraví nás na zimu.
Ještě než je zpracujeme,
výstavky Vám ukážeme.
Hlasovat pro ně můžete fazolí,
ať to ví celé okolí,
kdo vítězem se stal,
dýňový souboj vyhrál.
Děkujeme, že jste nám věnovali čas,
nezapomeňte nám dát hlas.
A za rok se uvidíme zas.“*

Jarmila Ujčíková ml.

Po uvítání panem starostou následoval křest Budišovských omalovánek. Jejich autorkou je akademická malířka Drahomíra Maloušková, díky které městys Budišov vydal naše omalovánky. Potom následovala vystoupení žen ze Sokola Náměšť nad Oslavou. Připravily si pro nás tři krásné stepařské vystoupení, každé v jiném stylu. První nás přeneslo na divoký západ, ve druhém jsme měli možnost zažít třicátá léta minulého století a poslední nás přeneslo do Irska. Těžko říct, které bylo nejhezčí, každé mělo své kouzlo. Pro děti byly připraveny soutěže o ceny, které pro ně zajistil DDM Třebíč. Pro celou akci zvuk a hudbu zajistil pan Pavel Starý.

Jelikož naše ženy stárnou a mladé nejsou, musíme si nejen na vystoupení pozvat výpomoc. Dovolte, abych touto cestou pozvala naše spoluobčany, kteří by měli zájem nám pomoci zachovat tradice, ať se neváhají ozvat.

Na závěr chci všem moc poděkovat, všem sponzorům, všem vystavujícím, všem vystupujícím, všem, co se podíleli na přípravě a samotném průběhu, všem divákům, co nás přišli podpořit, protože bez Vás by to nešlo!!! Ještě jednou děkujeme a za rok se snad ve zdraví Pod Hrázkou zase sejdeme!!!

Za budišovské ženy Ujčíková st., Ujčíková ml.

Redakce doporučuje

Omalovánky Městys Budišov

Autorkou omalovánek je Drahomíra Maloušková.

Omalovánky jsou k dostání na obecním úřadě a jejich cena je 75,- Kč.

Volby do Poslanecké sněmovny PČR v Budišově 8.–9. 10. 2021

Městys Budišov, volební účast 68,55 % (ČR 65,43 %)

Strana		Platné hlasy		
číslo	název	celkem	v %	(ČR %)
1	Strana zelených	5	0,76	0,99
2	Švýcarská demokracie	3	0,46	0,31
3	VOLNÝ blok	12	1,84	1,33
4	Svoboda a přímá demokracie (SPD)	49	7,52	9,56
5	Česká strana sociálně demokratická	49	7,52	4,65
7	ALIANCE NÁRODNÍCH SIL	0	0,00	0,09
8	Trikolora Svobodní Soukromníci	14	2,15	2,76
9	Aliance pro budoucnost	2	0,30	0,21
10	Hnutí Prameny	28	4,30	0,15
12	PŘÍSAHA Roberta Šlachty	26	3,99	4,68
13	SPOLU – ODS, KDU-ČSL, TOP 09	168	25,80	27,79
15	Urza.cz: Nechceme vaše hlasy	0	0,00	0,12
16	Koruna Česká (monarchistická strana)	0	0,00	0,16
17	PIRÁTI a STAROSTOVÉ	91	13,97	15,62
18	Komunistická strana Čech a Moravy	41	6,29	3,60
19	Moravské zemské hnutí	2	0,30	0,03
20	ANO 2011	157	24,11	27,12
21	Otevřeme ČR normálnímu životu	1	0,15	0,40
22	Moravané	3	0,46	0,26

Hnutí ANO získalo 72 mandátů,
koalice SPOLU 71,
koalice PirSTAN 37,
hnutí SPD 20 mandátů.

Zdroj: <https://www.volby.cz>

foto Karel Pavlíček

Autobusová zastávka Budišov-Kundelov před dokončením

foto Karel Pavlíček

Z HISTORIE

Odbojová činnost na Velkomeziříčsku a Velkobítešku VIII – Boj s konfidenty

Spolupracovník kapitána Robotky, cestmistr Jaroslav Sedlák je zatčen 27. července 1943. Robotka uniká ke Karlu Veselému – Steinerovi, který je ukryt u známého lyžaře Cyrila Musila ve Studnici u Nového Města. V Novém Městě objeví poručík Soška stopu neznámé odbojové organizace generála „F“. Stane se tak v hostinci. Ke stolu s jeho známými přisednou dva neznámí muži. Představí se jako pošt mistr Večeřa a jeho syn. Během rozhovoru zavede pan pošt mistr řeč na možnost založení odbojové organizace na Novoměstsku. Někdo ze stolovníků řekne, že už dva roky zde žije a pracuje v ilegálně profesor Grňa. Poručík, který profesora zná a s ním spolupracuje v odboji, to velice zajímá. Hledí od nich vyvědět, co se dá. Smlouvá s nimi schůzku na příští den.

Jede ihned za profesorem do Studnice. Všichni jsou tím objevem a řečí překvapeni. Soška doporučuje jít po stopě. Grňa nerad svoluje, ale na schůzku jde. Ta je na konci Holoubku nad Novým Městem. Přišel jen syn. Tatínek musel do služby. Tím je navázán styk s neznámou skupinou generála „F“. Zlé na tom je, že jména těch dvou jsou jen jejich krycí a oni jsou členy brněnského gestapa. Začíná nejnapínavější kapitola z historie odbojové organizace R 3.

Kaplička v Okarci

Okarec je malá vesnička blízko Náměště nad Oslavou. Kolem statku Edy Haška je ještě třicet pět domů a chalup. Eda Hašek je statkář. Před vchodem do jeho domu je malá

předsín se schody do prvního patra. Na zdích schodiště jsou dvě olejomalby hradu Buchlova a Drávy. V poschodí na pravé straně jsou dveře do kuchyně, za ní je jídelna a ložnice s okny na rozlehlý dvůr, zastavěný budovami lihovaru, stáji, chlévů, skladišť a kanceláře. Statek má číslo deset. Hašek je znám v Brně v kruzích sokolských, sportovních, uměleckých a vojenských. S generálem Lužou ho poutá staré přátelství a s universitním profesorem Grňou už z let studentských. Haškovým dobrým přítelem je i podplukovník Stanislav Jizera, který jako dragounský důstojník často k nim zajížděl. U Hašků byl hostem i básník Petr Křička a jiní významní lidé z brněnské umělecké společnosti. Haškovi pomáhají svým zaměstnancům, podporují sportovní podniky a nyní, v době protektorátu, podporují podzemní hnutí, rodiny po zavražděných nebo popravených členech odboje. V Okarci se šeptá, že u Hašků je ukryto mnoho zbraní. Ano, má je tam ukryty i profesor Grňa.

Budova bývalého statku Haškových

Proto vedoucí odbojové organizace R 3 sjednali u nich schůzku se dvěma zástupci té neznámé organizace 22. ledna 1944. Není to poprvé, co se u Hašků scházejí. Kapitán Josef Robotka je pověřen úkolem přivést zástupce do Okarce. Vítá je dle úmluvy na brněnském nádraží. Dává jim jízdenku do Zastávky. Na nich jsou jména i jiných stanic, takže nevědí, kam pojedou. Teprve ve vlaku vyměňuje je za pravé, které říkají, že jedou do Studence. Odtud jdou pěšky do Okarce. Je to slabá hodinka. Nikdo jiný s nimi nejde. Haškovi se těší na shledání se starými přáteli. V kuchyni se otáčí paní Marulka a její pomocnice Tonička ze studeneckého nádraží. K obědu budou pečení krocani. Vůně pečené se šíří po celém domě. Do statku Edy Haška přijíždějí a přicházejí hosté. Od

Bosonoh je doprovázen generál Luža, z košíkovské myslivny na kočáře jede Ruda Sedlák, velitel štábního oddílu Korbel, od Velkého Meziříčí jsou spolu profesor Grňa a kapitán Karel Veselý – Steiner. U Hašků pojíždají kousek uzeného špeku a promrzlí zimou rozehřívají se horkým čajem a slivovičkou. Ruda Sedlák se pojednou zdvihá a povídá: „Nezlobte se, ale já odjedu. Padá na mě taková tiseň, nechci se setkat s těmi dvěma z Brna. To se mně už stalo vícekrát a vždy jsem dobře udělal, když jsem varování poslechl.“ Odjíždí. Ty dva s Robotkou potkává ve vratech. Malý a velký. Ten menší šilhá.

Uvítání zástupců je velmi srdečné. Robotka představuje zástupce skupiny generála „F“ podplukovníka Jizeru a rotmistra Viktora Ryšánka. Grňovi se nezdá to plukovníkovo objímání a líbání. Ryšánek zase nečeká takové kamarádké uvítání, ale i on řekne: „My se na vás také těšili, pane generále.“ Konečně sedají. Jídlna voní oparem drůbeží polévky, pečení krocanů, pivem, vínem i slivovicí. Členi organizace PRV nespíchají s rozhovorem, protože málokdy jsou účastni takových hodů, zato Ryšánek, sotva začne rozhovor, nadhodí „sloučení“ obou organizací. To působí podezřele na profesora Grňu. „Zatím stačí spojení nás vedoucích, prvně musíme promluvit o cílech a názorech, proč odboj vedeme.“ Rozhovor je klidný, i výbušný. Grňa rozvádí program jejich organizace, ptá se, zda souhlasí o vojenské spolupráci se SSSR, že musí zmizet buržoasní republika, že budou zestátněny banky, fabriky, nastane vláda lidu. Se vším souhlasí. V otázce vojenské Jizera naznačí, že počítají se všeobecným povstáním. Luža se zmíní, že by mohli být k této akci přizváni četníci a vládní vojsko. Tomu odporuje Steiner: „Revoluci bude dělat lid vlastními silami. Zatím nemáme zbraně.“

V závěru nedojde ke spojení, protože od Ryšánka se dovědí, že jejich organizace je budována po staru, že má zastoupení skoro ve všech okresech na Moravě, ale potřebuje aktivitu a v tom jim mají poradit nejlépe spojením obou organizací. Profesor Grňa stále odmítá: „Starý způsob práce vás může brzy prozradit a my se svezeme s vámi. Nezlobte se, ale zůstane jen na seznámení.“ Nakonec se dohodnou na styku spojkami. Ing. Pánek – Robert bude spojkou mezi Grňou a Ryšánkem, Luža si určí Ryšánka. Robotka se už zná s Ryšánkem a ten zná už i Sošku. Se záměrem vyzkoušet Ryšánka požádá ho Steiner, zda by pomohl při vyslání kurýra k Rudé armádě, že jde o převedení přes hranice Moravy a Slovenska. Ryšánek to ochotně slíbí. Steiner má na mysli majora Rudé armády Ilikjana, kterého chce z hájenky Na hrázi přivést na samotu Pánov u Velké Bíteše.

V Okarci spí Jizera s Lužou v jednom pokoji. Generál v kamarádkém rozhovoru svěří se Jizerovi, že zatím žije v podzemí u Seců v Bosonohách. Později v noci uléhají i Haškovi. Paní marulka šeptá muži: „Ten šilhavý se mi nezdá, varuj se poznamenaných.“ „Přijel přece s Jizerou.“ „Přijel“, paní si vzdychne, „kž bys měl pravdu.“

V dubnu 1944 doveze ing. Staller kapitánu Robotkovi ze Slovenska vzkaz od generála Ingra z Londýna, aby se Luža spojil se slovenskými vojenskými osobami z odboje. Když Luža vzkaz obdržel, poslal na Slovensko spojku Ryšánka, kterého poznal v Okarci a o kterém se mu ani nesnilo, že by byl konfidentem brněnského gestapa. Napsal dopis pro podplukovníka Makoně s tím, že ho uvede do společnosti slovenských odbojových důstojníků. Tak brněnské gestapo se hned od Ryšánka dozvědělo, co se chystá na Slovensku.

Podplukovník Makoň poslal Ryšánka za podplukovníkem Kišš-Kalinou. Ten se choval rezervovaně. Proto mu Ryšánek řekl své pravé jméno s poznámkou, že je bývalý důstojník Čs. armády a že pracuje na Moravě v odboji s generálem Lužou. U podplukovníka byla společnost důstojníků a mezi nimi i kapitán četnictva Peterka, který začal Ryšánka prověřovat. Když Ryšánek odešel, řekl Kiššovi, že prověrka částečně souhlasí, ale že se nepamatuje, na to, od kdy Čs. armáda má šilhavé důstojníky.

Ryšánek šilhal na jedno oko. Kiššovo podezření vzrostlo, vzal si schematismus Čs. branné moci a v něm marně hledal jméno důstojníka Viktora Ryšánka. Napadlo mu, že to může být agent provokatér, a tak, když se Ryšánek koncem května 1944 objevil znovu v Bratislavě, už ho čekali na zpravodajském oddělení MNO kapitán Ján Stanek a František Jurča z ÚŠB a detektivy ÚŠB, kteří zjistili, že městem se projíždí auto brněnského gestapa se značkou PB-4100, že po něm sledují a správně naznali, že jejich spojencem je Ryšánek. Po ostrém výslechu Ryšánek to přiznal, a byl zajištěn jako agent provokatér, který chce vtáhnout slovenské důstojníky do odboje! Ještě týž den 1. června 1944 hlásili německému policejnímu atašé Golzovi, aby gestapo neposílalo takové nešikovné lidi na Slovensko a aby si Ryšánka odvezli. Odvezl si ho sám šéf IV/N referátu brněnského gestapa Ewald Taudt. Ryšánek se stal na Slovensku nemožným.

Zatím, co byl na Slovensku, je 20. květen 1944 i v Brně pro něho dnem černým, dnem dalšího vyzrazení. Kapitán Robotka setkává se toho dne v Brně na České ulici se známým Karlem F., obchodníkem a bývalým sokolským pracovníkem. Ten mu šeptá: „Nechod' se mnou, sleduj mě, není třeba, aby nás někdo viděl pohromadě.“ Vede ho přes náměstí Svobody do svého obchodu na Dominikánském náměstí. V obchodě jde s ním do skladiště. Pečlivě zavírá a teprve tam se mu svěřuje: „Jsem konfidentem gestapa. Už se nemohu dívat na vraždění našich lidí. Vím o všem, proto ti říkám, že Ryšánek a Jizera jsou konfidenti gestapa. Ryšánek má pět tisíc měsíčně a třípokoje byt v Husovicích. Jizera je šéfem kontrolního oddělení zemského úřadu.“

Robotka si zajišťuje jeho pomoc. Ujíždí z Brna jako nikdy před tím. Usilovně přemýšlí. Teď už nebudeme bojovat jen proti okupantům, ale také proti zrádcům. Než dojede do Velké Bíteše, má plán hotov. Štěstí mu přeje. Hned na náměstí vidí velitele štábní skupiny Korbel, lesního Rudolfa Sedláka: „Rudo, upozorni všechny v bunkrech, dej vědět Haškům do Okarce.“ Ženu požádá, aby upozornila všechny v Bíteši. Sám jede do Kadolce k Malouškům a odtud jsou spojky ke Steinerovi. K Novému Městu a po celé síti odboje. Gestapo přepadá Secův byt v Bosonohách. Vniká do kuchyně. V ní pere klidně plenky paní Secová. U necek kope nožičkami v kočárku Secova nejmladší ratolest. Paní Secová se nedá vyrušit. Máchá dále plenky v mýdlové pěně. Jeden gestapák ji hlídá, ostatní slídí po domě. Prohlídka končí bezvýsledně. Když návštěva mizí ze vsi, paní odklízí opatrně necky a kočárek. Pak nadzvedne podlažní prkno a nad podlahou se objeví hlava generála Luži. Odchází do dalšího krytu.

Mají skončit styky s konfidenty? Zatím mnoho nezískali. Mikrofilm, který oznamoval navázání styků se Slovenskem a který dostalo gestapo prostřednictvím Ryšánkovým k rozluštění nejasných míst, měl vyškrábaná jména osob i míst slovenských spojů. Ryšánkova návštěva na Slovensku skončila bledě. Skončil tak i převoz majora Ilikčjana. Major jim nakonec utekl. Ke spojení obou organizací nedošlo. Dábelský plán gestapa, udělat si z organizace Jaro volavčí skupinu, se nepodařil. Nepodařilo se ani zatčení

generála Luže. Shodli se, že budou s Ryšánkem na oko pokračovat ve hře o připojení k jeho skupině, že budou podávat zprávy společně domluvené, ovšem potrestat je musí. Proto londýnský rozhlas dává do zahraničního vysílání dne 13. a 14. června 1944 zprávu o Ryšánkovi a Jizerovi jako o zrádcích, připojuje jejich popis a varuje před stykem s nimi.

Za několik dní přijíždí Ryšánek k Robotkovi a hned spouští: „Víš, co se stalo? Nějací pitomci nás vyhlásili v londýnském rozhlase za zrádce! Co tomu říkáš? Nemohl bys nějak zakročit?“

„Mohlo se to stát“, vysvětluje Robotka, „dobře poslouvej. Slováci mají v Praze konzulát. Tam se říká, žeš jezdil po Praze v gestapáckém autě. Už jsi zapomněl, cos prožil na Slovensku? Tak si myslím, že to mohlo vyjít z konzulátu.“ Ryšánek nerad slyší o té slovenské příhodě a přiznává, že v takovém autě v Praze jezdil. Nadto cítí, že gestapácká přízeň k němu ochabuje. Co s takovým agentem, který je prozrazen? Chce si znovu vydobýt přízeň. Shání se horečně po Lužovi a Grňovi. Zve Robotku na schůzku do Brna. Robotka se ptá pana P.: „Nebudu zatčen?“

„Nebudeš, jeď!“

V Brně Ryšánkovi oči jezdí z kouta do kouta: „Kde je Luža? Byl jsem za ním několikrát v Bosonohách, ale propadl se.“

Robotka má vnitřní uspokojení z jeho nesnází.

„Je v Beskydách, má tam schůzku se Slováky, kteří přešli k nám.“

„Tos nemohl říct! Mohl jsem ho tam zavést sám.“

„Vidíš, na to jsme nepřišli. Škoda, už mohl být zpátky.“

Ryšánek znovu vyzvídá: „Co dělá Grňa? Od schůzky v dubnu v pekelském údolí u Olší jsem ho neviděl. Tam je opravdu krásně, chtěl bych se tam s ním sejít ještě jednou.“

Robotka si myslí: „Už abys v pekle doopravdy byl. Zbavuje se rozhovoru: „Kde je Grňa, to bude vědět poručík Soška. Jeď si za ním.“

Ryšánek obtěžuje Sošku. Hra pokračuje. Soška mu vyjednává s Grňou vymyšlenou schůzku v okolí Prahy. Sklono měsíc ho vodí za nos, a pak se ztrácí sám do ilegality. Stává se pobočníkem plukovníka Svatoně – Doubka v jeho skupině. Oba dva jsou zabiti gestapem 1. listopadu na Pasekách nedaleko Proseče.

Luža není na Slovensku, ale v Říčanech u Prahy. Chce navázat osobní styk s vedením odboje v Čechách. V prvních záříjových dnech nastupuje nebezpečnou cestu se svým pobočníkem poručíkem Josefem Korešem. Tam jedná s kapitánem Jiříkovským, ředitelem Ouředníčkem a dr. Váhalou. Jiříkovský je velitelem odbojové skupiny Sázava a Luža ji chce spojit se skupinou ředitele Ouředníčka. Spojení se Steinerem mu obstarávají spojky Syrovátka a rada Pliczka.

Porada končí tragicky. Při přepadu je kapitán Jiříkovský zatčen, ředitel Ouředníček zastřelen a ředitel Císař se zachraňuje útekem do podzemí. Luža a jeho pobočník unikají na Vysočinu. Dne 2. října 1944 přijdou do Hřiště u Přibyslavi. Přepadají je čeští četníci z Přibyslavi. Oba jsou v přestřelce zabiti. Četníci myslí podle legitimace, že zastřelili Václava Musila, penzistu z Jabloňova na Velkomeziříčsku, ale partyzáni vědí, že padl

velitel R 3. Jejím politickým vedoucím zůstal profesor Grňa, vojenským velitelem v Čechách Karel Veselý–Steiner a na Moravě kapitán Josef Robotka.

Zdá se, že toho podzimu dojde na Vysočině ke shozům zbraní. Těžké boje o Duklu zpomalí postup Rudé armády, Slovenské národní povstání je potlačeno přesilou, a tak shozy se přesunují na jaro 1945. Začínají v únoru, Jsou však tak nedostatečné, že od společného povstání je upuštěno.

Lihovar v Okarci před demolicí

O velikonocích 1945 mají Haškovi návštěvu. Robotka a Steiner nepřišli sice na pomlázku, ale přesto paní Marulka dostala pohládnutí mrskačkou. Přišli s prosbou, zda by u nich mohla získat vysílačka Anna při své cestě do Prahy na jednu noc přístřeší, aby mohla odvysílat důležité zprávy do zahraničí. Slíbili, ale vysílačka se k Haškům nedostala, Haškův statek osiřel. Ryšánek, když nemohlo zatknout Grňa, vzpomněl si na Haškovy, a aby se jim odvděčil za lednové pohoštění – poslal k nim dvanáct gestapáků. Ti odvěkli Edu Haška do Kounicěk a nepřítomné paní zanechali vzkaz, aby se k nim osobně dostavila. Tím přestaly odbojové schůzky u Hašků, ale konaly se stejně v blízkosti studeneckého nádraží v budově hydrobiologické stanice vedené správcem Vladimírem Bryšou. Tam, obklopeni lesem, hladinou rybníka Hladu a výborně upravenými rybami paní správce, dočkali se brzo svobody a návratu Haškovy rodiny.

Jistě jste zvědaví, jak skončil jeden z největších záškodníků odboje Viktor Ryšánek. Je o tom tlustý soudní spis. Ryšánek ve zmatku utíká za hranice. Dostává se do Bavorska. Čím víc se vzdaluje domova, tím víc poznává, že se stává ničím, že jím Němci opovrhují. Oni mě odstřelí, aby se zbavili svědka. Vzpomíná na Husovice. Tam má svůj byt, milou, za kterou jezdil každý týden. Otáčí se a vrací se zpět. Jednoho dne se objeví i s milou u vchodu do Kouniček a volá na vrátného: „Já jsem Ryšánek!“ Noví lidé ho neznají, nevědí, co chce. Volá znovu: „Já jsem Ryšánek!“

„Co chcete? My vás neznáme, máme jiné starosti.“

„Byl jsem konfidentem gestapa. Zatkněte mě, hlásím se dobrovolně.“ Tak ho zatkli. Soudili ho v zasedacím sále Zemského domu. Na lavici v naplněném sále seděl člověk sotva střední postavy, drobné konstrukce, rybiho, protáhlého obličej, šilhající každým okem do jiného kouta. Přírodou poznamenaná osoba. Nohu přes nohu, na koleně otevřený zápisník. Velmi bystře reaguje na otázky, přesně cituje výnosy, z paměti jmenuje několik let staré adresy v Brně, Praze, Bratislavě. Opravuje výpovědi svědků. Chová se i drze.

Domnívá se, že své vynikající schopnosti v konspirační službě bude snad provozovat i v osvobozené republice. Proto, když je mu dáno při posledním výslechu slovo, říká: „Pane presidente a slavný soude. Děkuji vám za práci a trpělivost se mnou. Doznávám plně svoji vinu. Zasloužím si co největší trest.“ Poslední úklon, poslední pohled do ztichlého sálu. Hrál komedii celý život, hraje ji i dnes, dnes ovšem naposled. Týž den je popraven, přesně 7. října 1945 v 17,30 hodin.

A jak skončili členi brněnského gestapa?

Bylo jich na tři stovky. Již v dubnu nekonali skoro žádnou práci. Byli nasazeni do bojů o Brno. Ustupovali s německou armádou, až 9. května 1945 se dostali do amerického zajetí u Písku. Byli dáni do zajateckého tábora pro SS v Prosečnici, kde se setkali s druhou částí. Brněnští byli v létě převezeni do Brna a do Ostravy. Na podzim roku 1945 a na jaře 1947 většina z nich byla odsouzena k trestu smrti. Nikdo z nich neunikl spravedlnosti. Tak skončil boj s gestapem a konfidenty.

František Horký, foto Pavel Řezanina

Dr. Karel Baxa

Stal se populárním při procesu s Hilsnerem, který byl v roce 1900 odsouzen porotou pro vraždu Anežky Hružové u Polné. Dr. Karel Baxa, pražský advokát, zastupoval pozůstalost zavražděné Hružové a Hilsnera obhajoval Dr. Auředníček, který se po prohraném procesu odstěhoval do Vídně. Tehdy se při Hilsnerově procesu také vynořila otázka rituální vraždy a profesor T. G. Masaryk vystoupil ostře proti této pověře. Mimochodem Dr. Adolf Stránský, zakladatel Lidových novin a moravský poslanec, se dal ve Vídni pokřtít a po Hilsneriádě kolovala anekdota, že když Dr. Adolf Stránský šel od křtin, které se konaly v chrámu Sv. Štěpána na svátek sv. Štěpána, potkal na Štěpánském náměstí svého bratra, zastavil se s ním a povídá mu: “Ty Moricku, je to pravda, že vy židi potřebujete naši křesťanskou krev?”

Prof. T. G. Masarykovi, jehož stanovisko proti pověře o rituální vraždě získalo u židů velkou popularitu a podporu, když za I. světové války vedl boj za osvobození československého národa. Nikdo není prorokem ve své vlasti a také prof. Masaryk svými

postoji za Hilsneriády vyvolal značné pozdvižení hlavně mezi vysokoškolskými studenty. Studenti mu rušili přednášky na Filosofické fakultě. Nejprudší výpady proti prof. Masarykovi byly v létě 1900. Ale když přišel podzim toho roku, situace se zcela uklidnila. Studentské bouře z léta vyprchaly a odezněly. Napjatě byla očekávána první přednáška podzimního semestru. Byl velký nával. Na Masarykovy přednášky z praktické filosofie se dali zapsat studenti nejen z filosofické fakulty, ale také z právnické. Byla jim vyhrazena přednášková síň č. 3 v Klementinu, tedy největší posluchárna. Nejen, že všechny řady byly obsazeny, ale i kolem stěn a u oken se tísnila řada posluchačů.

Dr. Karel Baxa se věnoval, kromě advokacie, také politice. Vydával list své strany – radikálně pokrokové. Později splynula jeho strana se stranou státoprávně pokrokovou Dr. Antonína Hajna. V republice pak Dr. Antonín Hajn přešel k Národním demokratům Dr. Karla Kramáře, zatímco Dr. Karel Baxa vstoupil do Národně-socialistické strany.

Leopold Hilsner

Na podzim r. 1900, po uklidnění pobouření vzešlého z Hilsnerova procesu, jsem slyšel v některých kroužcích soc. dem. studentstva vídeňský popěvek:

*Slyš matičko, mně se zdála
dneska v noci numera.*

*Viděla jsem Karla Baxu,
jak hubičkoval Hilsnera.*

*Na Hilsnera vsadím sedmu
a na Baxu trojku
a čtyřiapadesát k tomu,
terno jistě vyhraju.*

A osobně jsem se s Dr. Karlem Baxou setkal až v roce 1906 ve vídeňském parlamentu. Mnoho tam nevystupoval. Ale když měl mít nějakou řeč v plénu sněmovním, obvyčejně přicházel mezi nás české novináře na naši žurnalistickou galerii a obracel se na nás se žádostí: „Pánové, já budu za chvíli mluvit.

Prosím Vás nepište nic obšírnějšího o mé řeči. Napište snad jen, že do debaty zasáhl také poslanec Dr. Karel Baxa. No a chcete-li, napište, že třeba účinně zasáhl. Nebo tak nějak, ale nic víc.“ Když jsem se ptal po příčině takové, u pánů poslanců neobvyklé skromnosti, říkával: „Já se vám přiznám, když neotisknete moji řeč, mohu ji ještě někdy jindy pronést. Ale kdybyste ji otiskli, musel bych si vymýšlet znovu něco jiného.“ Dr. Karel Baxa zastupoval na vídeňské říšské radě Vídeňské staré město, což byl rozlohou nejmenší volební okrsek. Když si jiní poslanci stěžovali, hlavně v období volební kampaně, na rozlohu svých volebních okresů a délku a počet volebních schůzí, říkával

Dr. Baxa: „To já mám na starém městě šest hospod a jsem s volební kampaní hotov za tři dny.“

Po převratu se stal Dr. Baxa, jako příslušník strany Nár. socialistické, primátorem Hl. m. Prahy. Stalo se to, když první popřevratový primátor Dr. Přemysl Šámal odešel do prezidentské kanceláře jako kancléř. Další postup Dr. Baxy nastal, když byl zřízen Ústavní soud a on byl jmenován jeho prezidentem.

Po volbě Dr. Edvarda Beneše prezidentem byla obnovena funkce Dr. Karla Baxy zvláštním jmenováním předsedou ústavního soudu, počínaje rokem 1936. Brzy po tom jmenování byla tehdy velká recepce u tehdejšího ministra zahraničí Dr. Kamila Krofty v Černínském paláci. Bylo mnoho pozvaných hostů a někdy před půlnocí jsem nalezl Dr. Karla Baxu odpočívajícího v křesle. Když mě uviděl, ukazoval na sousední prázdné

křeslo a zavolal na mě: „Pojďte si také trochu odpočinout.“ Přistoupil jsem k němu a blahopřál mu ke jmenování prezidentem Ústavního soudu. Podal mi ruku, poděkoval a hned mě vtlačil do křesla. „To s tím ústavním soudem, to byla pouze formalita. Přišel nový pán a uznal za potřebné mě již v dřívější funkci znovu potvrdit. Stalo se to a bylo třeba složit znovu služební slib panu prezidentovi. A tak jsem se dal za tím účelem ohlásit na Hradě. Jenže jsem si vzpomněl, že když jsem byl poprvé jmenován předsedou Ústavního soudu Masarykem a skládal pak do jeho rukou služební slib, tož jsem potom asi dvě hodiny vzpomínal na staré časy, na vídeňský parlament a tak. Ale nyní mě napadlo, že Dr. Beneš možná otevře debatu o Ústavním soudu. Co kdyby mně položil nějaké otázky o Ústavním soudu!? Já sice vím, že Ústavní soud byl utvořen, aby soudil prezidenta republiky, kdyby byl před něj postaven pro porušení ústavních nebo jiných zákonů. Ale něco

JUDr. Karel Baxa

podrobnějšího o Ústavním soudu nevím. Vzpomněl jsem si, že autorem zákona o Ústavním soudu je ministerský rada z předsednictva ministerské rady Dr. Jaroslav Krejčí. Zatelefonoval jsem mu, zda by mě nedoprovodil na Hrad a aby tam při mém slibu nepočkal v předpokoji, kdyby pan prezident na mě uhodil s nějakou otázkou ohledně Ústavního soudu. Že bych si zavolal dra Krejčího, abychom mohli panu prezidentovi řádně odpovědět. Dr. Krejčí projevil ochotu, a tak jsme jeli spolu ve stanovenou dobu na Hrad. Dr. Krejčí čekal v předpokoji a já byl uveden k panu prezidentovi za přítomnosti kancléře Dr. Šámala a odborového přednosty politického oddělení Dr. Josefa Schiezla. Při této příležitosti jsem složil do rukou presidenta předspsaný slib. Potom jsem s panem

presidentem osaměl. Vzpomínali jsme a uvažovali o všem možném. Snad teprve po hodině jsem vyšel z presidentovy kanceláře. V předpokojí na mně velice trpělivě čekal Dr. Krejčí. Děkoval jsem mu za jeho ochotu a omlouval jsem se mu, že musel tak dlouho čekat a zcela bezúčelně. „Kdybych to byl věděl, ani bych Vás, pane ministerský rado neobtěžoval. Vždyť pan prezident toho ví o Ústavním soudu ještě méně než já.“. No a jeli jsme domů.“

Dívčí vyšší reálné gymnázium Elišky Krásnohorské bylo po dlouhou dobu umístěno ve starém domě, poblíž kostela Sv. Vojtěcha v místnostech trvale nevyhovujících. Nicméně neúnávnému řediteli Dr. F. Machátovi se posléze podařilo získat pro ústav moderně vybavené místnosti v zadním traktu budovy „Domácnost“ v Lazarské ulici. Ředitel Machát se již přemístění nadočkal. Primátor Dr. Karel Baxa tomuto městskému ústavu velmi přál a bylo jistě jeho zásluhou přemístění gymnasia E. Krásnohorské do vhodných místností, kde byla také za jeho přítomnosti uspořádána vkusná interní slavnost v roce 1937. Byl jsem požádán novým ředitelem gymnasia Vosykou, mým někdejší spoluzákem z vysokomýtského gymnasia, aby ČTK poslala na slavnost reportéra, vzhledem k širšímu významu tohoto starého pražského dívčího ústavu někdejšího dívčího gymnasia MINERVA. Žádosti jsem vyhověl a poslal jsem i úředního fotografa ČTK. Po slavnosti jsem poslal několik fotografií i primátorovi v upomínku na jeho zásluhou činnost spojenou s přemístěním gymnasia. Při té příležitosti jsem mu také popřál úspěch na primátorském stolci a vše nejlepší do dalších let.

Bohužel v lednu 1938 Dr. Baxa zemřel na následky zranění, které utrpěl při automobilové nehodě.

Ladislav Tvarůžek (z archivu JUDr. Jiřího Štelovského), foto Wikipedie

ZIMNÍ NOC

*Takové ticho je že slyším písně hvězd
vidění vábí tak a cos jim pláče v hlase
pod sněhem leží křižovatky cest
kra noci bílá k srdci nadzvedá se.
Na keřích planou trsy sněžných pěn
vítr se opřel do světla i do zmodralých stínů
v hodiny měsíční jsem v poli proměněn
stopy mé chřestí zvadle květem blínu.
Měsíční světlo v kapkách ledu zvoní
snad se to anděl nad mým hořem sklání – –
ne – to je jen stádo sněhobílých koní
šelestí svitem v zasněžené pláni...*

*A. V. Michálek
(ŘÁD, III. ročník, 1936, v Praze)*

Z BUDIŠOVA A OKOLÍ

Základní škola Budišov

Od prázdnin sice uběhlo dost týdnů, ale rádi si připomeneme, jak jsme trávili čas s dětmi ve škole na příměstském táboře nebo jak jsme tradičně v září přivítali žáky zpět do lavic a spoustu dalších aktivit, které jsme od začátku letošního roku stihli uskutečnit.

Příměstský tábor 2021

V červenci a srpnu proběhly na naší škole 4 turnusy příměstského tábora.

Děti si užily spoustu legrace při různých soutěžích a hrách. Společně jsme navštívili koupaliště v Kamenné, rozhlednu na Fajtově kopci, zastříleli jsme si ze vzduchovky, upekli muffiny a tvořili z keramické hlíny. Prázdninové dny jsme si všichni užili.

Slavnostní zahájení školního roku 2021/2022

Slavnostní zahájení nového školního roku proběhlo 1. 9. 2021 na kurtech.

Úvodní slovo pronesl ředitel školy Mgr. Milan Procházka a poté již tradičně přivítal žáky starosta Budišova Petr Piňos. S jistě největším očekáváním vkročilo do školy 22 žáků první třídy, kde na ně čekala vyzdobená třída a lavice plné dárečků. Malé překvapení si pro prvňáčky nachystali i žáci 9. ročníku, kteří je v jejich nové třídě navštívili. Přejeme našim žákům a pedagogům pohodovou a zdárnou cestu celým školním rokem. Doufejme, že letos bude mít standardní průběh, což je toužebné přání všech vyučujících i rodičů.

Adaptační výlet 5. třídy

Pátek 3. 9. jsme trávili v přírodě.

Začali jsme procházkou po Budišově, aby nově příchozí žáci z Pyšela poznali důležitá místa městyse. Poté jsme pokračovali na Věterák, kde jsme opékali špekáčky a hráli hry. Při zpáteční cestě děti v zámeckém parku ve skupinách vytvořily obrázky z přírodnin. Krásně spolupracovaly a výtvary se jim moc povedly.

Dopravní hřiště – 4. třída

1. října se 4. třída zúčastnila výuky dopravní výchovy na dopravním hřišti v Třebíči. Výuka měla teoretickou, ale i praktickou část, ve které se stali účastníky silničního provozu a měli jezdit na kolech podle dopravních pravidel. Dopravní výchovou se žáci budou zabývat v průběhu celého školního roku, aby v červnu navštívili opět dopravní hřiště a úspěšně složili zkoušku a získali „Řidičák na kolo“.

Solární elektrárna

Žáci 8. a 9. ročníku se zúčastnili v rámci Dne otevřených dveří slunečních elektráren fotovoltaické elektrárny ve Velkém Meziříčí. Při prohlídce areálu jsme zjistili, že má výkon 2070 kW, co je recyklační poplatek, jaká je životnost panelů, jejich plochu,

zabezpečení, atd. Návštěvou elektrárny jsme rozšířili poznatky o dalším ekologickém zdroji elektrické energie u nás.

Pouštění draků

V úterý 5. 10. jsme využili větrného počasí a s žáky 5. třídy pouštěli papírové draky.

Suit up den

Žákovský parlament je prvním rokem zapojen do projektu Hrdá škola.

V rámci tohoto projektu jsme dne 22. 10. 2021 vyhlásili Suit up den, kdy všichni, kdo měli zájem, přišli hezky a formálně oblečení do školy. Chlapci si mohli vzít košile, saka, motýlky, kšandy a cokoliv dalšího, co je napadlo. Děvčata naopak šaty, kostýmky, košile, sukně či další parádní kousky z jejich nepřeberných zásob. Všem zúčastněným to velmi slušelo a zpříjemnilo běžný den ve škole

Prvňáčci na Ostrůvku

V říjnu navštívili prvňáčci SEV Ostrůvek ve Velkém Meziříčí. Ráno se setkali na vlakovém nádraží a na výlet se moc těšili, někteří jeli totiž vlakem úplně poprvé. V centru ekologické výchovy byl pro děti připraven výukový program s názvem O Podzimáčkovi a jak název napovídá, děti si povídaly o podzimu, o stromech a jejich plodech, o zvířátkách, o ovoci, které se na podzim sklízí. Právě z ovoce si děti připravily výborný ovocný salát a z dalších plodů podzimu si vyrobily skřítku Podzimáčka. Na Ostrůvku se všem moc líbilo.

Preventivní program

Letos u nás na škole proběhlo několik preventivních programů, kdy si žáci mohli prostřednictvím her vyzkoušet vzájemnou spolupráci a komunikaci mezi sebou.

Den šílených účesů

Ve středu 10. 11. se naše škola zapojila v rámci školního parlamentu do celorepublikové akce – Den šílených účesů.

Tento netradiční den je součástí projektu Hrdá škola, jehož cílem je oživení každodenního stereotypu ve škole. Některé děti si daly opravdu záležet. Vlasy se vyčesávaly, splétaly, barvily, tupírovaly. Ve vlasech se objevily nejrůznější ozdoby. Děkuji všem, kteří se zapojili a umí se zasmát i sami sobě. Byl to opravdu prima den. Tak ať nám všem ten úsměv na tvářích vydrží co nejdéle.

Martinský ping-pongový turnaj

Na Martina 11. listopadu si zahráli žáci školy o vítězství v ping-pongu. Tři desítky chlapců a děvčat bylo rozlosováno do čtyř skupin, kde poměřili své dovednosti.

Z každé skupiny postoupili do užšího boje první dva zástupci. V boji o první místo po vyrovnaném boji těsně zvítězila Simona Horká z 9. třídy nad Lukášem Rutarem z 6. B. Třetí místo uhrál Eliáš Ulrich z 8. B nad Milanem Flaschem z 9. třídy. Sladká odměna byla přichystána pro všechny příchozí.

Příměstský tábor 2021

Slavnostní zahájení školního roku 2021/2022

Adaptační výlet 5. třídy

Solární elektrárna

Dopravní hřiště – 4. třída

Suit up den

Prvňáčci na Ostrůvku

Den šílených účesů

Martinský ping-pongový turnaj

Ptáčov 2438

Ptáčov 2438. Tento zajímavý kámen nahlásil do Aše syn našeho skvělého předchůdce J. Jordána, ing. Josef Jordán, v roce 2008. Ve stejném roce, za pomoci člověka, který věděl, kde se kámen nachází, jsem si ho prohlížel i já. Vždy jsem měl za to, že na křížovém kameni by se měl nacházet kříž. Na čelní straně je znázorněno něco jako mlynářská lopata? A snad dle pověsti hůl. Na zadní straně je nyní kříž, zřejmě vytvořený z dřívější pukliny. Pan František Peštál, 21. 4. 1935, kámen nakreslil a zapsal míry $65 \times 37 \times 16$ s poznámkou, že se „památný kámen nachází v lese u Ptáčova, nad bývalou Hamernou (obrazce jsou vtesané dovnitř)“.

V archivu mám i několik starých fotografií, z let 1951, a další, kterou pořídil pan Jan Jaitner, v létě 1984, a byla použita jako příloha k pověsti, kterou sepsal pan Rudolf Doležal (1912–1992), Krajánek a služebná. Tato tragická událost je popisovaná v ptáčovské kronice. Vražda služebného děvčete z bývalého mlýna na potoce Klapůvce. Byla spáchaná v druhé polovině 17. století, poblíž lesní cesty k Hostákovu v blízkosti mlýna a hamerny.

Mlýn v Ptáčově nebyl velký, ale jezdilo do něj dost sedláků s obilím na semletí. Ve mlýně čekali, než na ně přijde řada, a také do mlýna chodili vandrovní krajánci, vyučení mlynářskému řemeslu. V době, kdy v ptáčovském mlýně sloužilo mladé děvče, zastavil se tam krajánek, mládenec prudký a vznětlivý. Zahleděl se do oné dívčiny, která se mu velice líbila, a usiloval o její lásku. Dívka však neopětovala jeho city a odmítla se s ním stýkat. V krajánkově srdci rostla zloba, jeho prudká povaha chystala pomstu. Stalo se, že sedláci čekající na semletí obilí neměli co pít, proto mlynář zavolal služebnou a řekl jí, aby vzala džbán a šla pro pivo do Hostákova. Příkaz mlynáře slyšel i krajánek a v duchu připravoval plány, jak to provede. Když dívka odešla, odebral se i on tajně do lesa nade mlýnem a čekal, až se bude dívka vracet. Venku bylo již šero a v lese téměř tma.

Když slyšel její kroky, zastoupil jí cestu. Dívka se polekala a chtěla prchnout, krajanek jí však v útěku zabránil a žádal, aby ho měla ráda. Dívka k němu pocítila takový odpor pro jeho hrubost, že se mu ze všech sil vzepřela a dala se na útěk. Krajanek se za ní rozběhl, sebral silnou větev, rozpráhl se a udeřil dívku tak silně do hlavy, že padla k zemi. Poklekl k ní a zjistil, že rána byla tak důkladná, že děvčeti rozrazilla lebku a ona v jeho rukou dotrpěla. Krajanek se polekal, co to udělal. Zahubil tu nádhernou dívku, už nikdy nebude jeho. Nikoho nebude – nežije. Věděl, co by ho čekalo, kdyby byl dopaden. V té době ještě existovalo hrdelní právo. A tak v zemi vyhrabal jámu a dívku do ní položil. Ještě upravil povrch, aby místo nebudilo pozornost. Už se do mlýna nevrátil a zmizel ve světě. Ve mlýně netrpělivě čekali na návrat dívky, šli ji hledat, ale bezvysledně. Když se nevrátila do tří dnů, mysleli si, že utekla do světa. Krajánka však pronásledovaly výčitky svědomí a nemohl spát. Vrátil se na místo činu a dívku vyhrabal, aby mohla být křesťansky pohřbená. Teprve tehdy se ve mlýně dozvěděli, co se stalo. Krajánkovi se opět podařilo zmizet a nikdy za svůj čin nebyl potrestán. Jenže svědomí mu nedalo pokoje.

Na památku této události na kameni vytesali krompáč a motyku či rýč, místo kříže. Kámen je velmi starý a možná, že na něm bylo něco víc, ale čas to již setřel. Příběh je popisován v kronice jako lidová pověst. Pana Doležala podporoval pan Benáček, tesař, a poslední z původních obyvatelů Hamerny. Když jsem s ním na zahradě vilky v Ptáčově rozmlouval, přinesl objemný notes, kde měl zaznamenané různé pověsti a zajímavé příběhy, které se odehrály v obci, nebo blízkém okolí. Se zaujetím jsem četl, jak někde v blízkosti byl vytěžen mohutný kámen, kameníci ho upravili a měl sloužit v Okříškách jako točna pro lokomotivy. Spřežení koní v prvním kopci selhalo. Koně museli nahradit volí. Pan Benáček mi nechtěl notes půjčit. Prý se mohu kdykoli zastavit. Zemřel v roce 2016, ve stáří 102 let. Ti, kteří mu přišli tenkrát popřát k šedesátinám, už dávno „počítali macešky zesponu“. V domě teď bydlí jeho dcera. O notesu táty nevěděla. Byla ochotná, prý se po záznamech podívá a dá mi vědět.

21. 3. 2021 Emanuel Nožička

Před sklizní

*Zemi lze uvidět celou z úzkého úvozu, kdy obilí po obou
stranách utne horizont a nebe se rozlije v zemi coby ona.
V takové chvíli lze vidět vše krásné, neboť jsi obhlédnut,
v takové chvíli lze slyšet vše jasné, neboť jsi zaslechnut,
v takové chvíli lze chtít vše dobré, neboť jsi odevzdán,
v takové chvíli být sám s přítelem znamená být uprostřed procesí...*

Jaromír Zelenka

(Podzim se neptá, Literární salon sv. 36, 2021)

Noe a Vánoce

Když se Bůh naštvál a rozhodl se vyhladit ze světa vše živé pro špatnost, pýchu a zkaženost, přesto projevil svoji dobrotu a shovívavost. Vybral si k tomu Noema. Ve snu se mu zjevila potopa a loď, archa, která ho zachrání. Byl to dobrák, ale i člověk praktický, nemyslel jen na svoji rodinu, ale i na zvířátka, která za špatnost lidí nemohla. Musel si také přece zajistit do budoucna maso na bifteky, vejce na ruská vejce, a jeho potomci budou chtít vidět cvičené lvy v cirkuse. Také koně na hipoterapii a kočky na kočkoterapii. Slepcké vodící psy. Neprozřetelně ale přibalil i mandelinky, blechy, vši, klíšťata a kůrovce. Klíště saje krev nám, kůrovec stromům. Potvory nenasytné! Potom Bůh slíbil, že už nikdy na Zemi nesešle další ničivou povodeň, o tsunami ani zmíněčka (což bohužel nesplnil). Jako znamení má sloužit duha. Tolik starý biblický příběh.

A teď paralela k současnosti. Noe, když začal archu stavět, a musela být obrovská, lidé se mu vysmívali, co dělá za blbost. Ale on si plnil svůj sen. Měl také složitou logistiku. Seznam se všemi živočišnými druhy byl pěkně dlouhý. Má vzít také dinosaury a mamuty, když ti stejně potom vymřou? Lvy oddělit od hyen, vlky od slepic, osly raději od všech. A té námahy, než ty živoucí tvory nahnal do lodě! Kolik nabrat jakého krmení, vždyť nevěděl, jak dlouho tam na té velké vodě zůstanou trčet? A pak řekneme, že byl tenkrát život klidný!

Když konečně vyslal bílou holubici, která se potom stala symbolem světového míru, a ta donesla zelenou ratolest, oddechl si a věděl, že mají vyhráno. Zvládl to! Pak se někde na hoře Ararat (je to také výtečný arménský koňak) archa Noemova zachytila o pevninu, ale netušil, jak se změnil svět. Vše by mělo být už dobré, čisté, bez špatností a nenávisti. To by měli zajišťovat jeho potomci, tedy my.

No jo, ale kde sme teďkum? Jak jsou na sebe lidé zlí, závistiví, podrážejí se! Nejen v rodinách, ale i ve svém vlastním národě i mezi nimi navzájem. Kolik živočišných druhů už mezitím zaniklo? Co bylo nesmyslných, destruktivních válek! A tomu my říkáme „vyspělá civilizace a boží laskavý svět?“ Tak co mi na to, lidi, řeknete? Zamyslete se, lidé dobří, nad svými životy a konejme dobro. Nebo přijde další potopa?

Vím, jak by odpověděl zkušený a moudrý Noe: No a?

Ing. Rostislav Tesař

Vánoční stromy v koruně

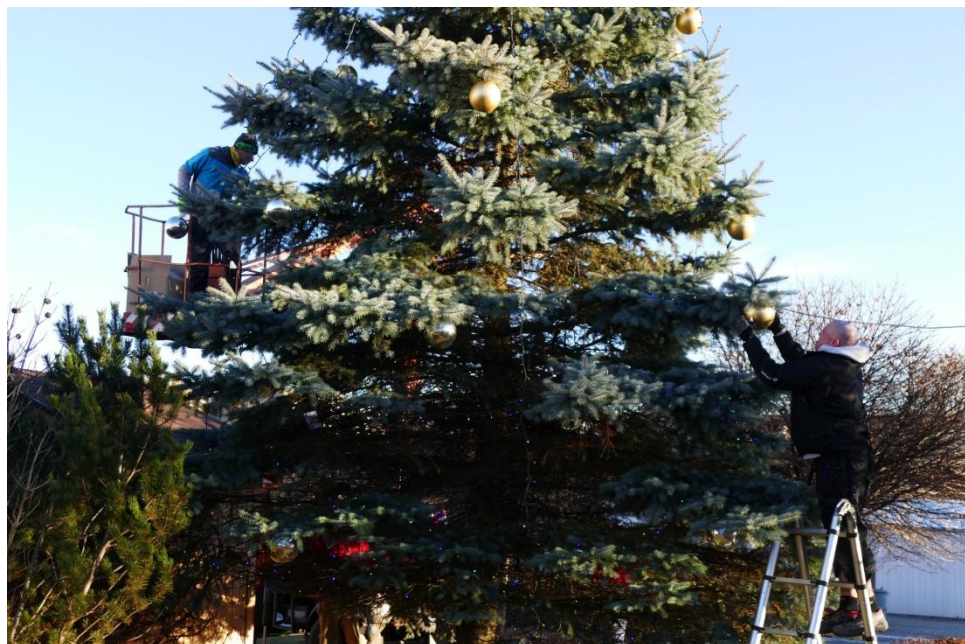
Rozsvícení vánočního stromu probíhalo letos tajně (vloni vůbec), zato se na začátku adventu rozsvítily stromy dva.

Fotky z vlastního rozsvícení tedy nemáme, můžeme však posloužit obrázky z příprav osvětlení stromů u Pekařáku a u úřadu městyse, čehož se ujala firma Elektromontáže Budišov. Počasí bylo mrazivé, leč slunečné, rozsvítilo se ovšem v pravé zimní náladě.

Posléze přijměte i přání ze srdce, ať jste z té či oné skupiny (není to nic proti ničemu).

Ladislav Dokulil

*Pokojné prožití svátků vánočních, hodně zdraví, štěstí a úspěchů v roce 2022
všem čtenářům zpravodaje přeji
starosta, místostarosta, radní, zastupitelé, pracovníci Úřadu městyse Budišov
i redakce Budišovského zpravodaje*

BUDÍK dět^vem...

Milí kamarádi,

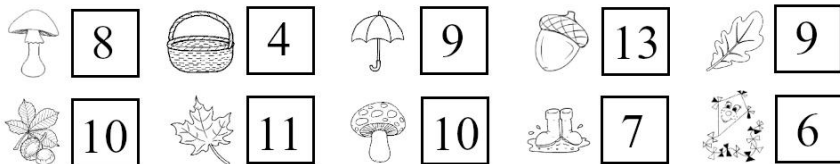
už se určitě těšíte na vánoční prázdniny a Ježíška. Dlouhé čekání si můžete zkrátit u našeho zpravodaje vyplněním bludiště a spojovačky. Dále si přečtete o historii používání vánočního stromčeka. A odpočítávat dny vám pomůže také stromčekový adventní kalendář.

Nakonec se vydáme do okolí Pernštejna, jednoho z nejvýznamnějších moravských hradů. Zavede nás sem pověst o stromu, který prý provází hrad už od jeho vzniku. A v tipu na výlet se podíváme do Bystřice nad Pernštejnem, jelikož toto město nabízí spoustu zážitků pro děti.

Řešení z minulého čísla

V minulém čísle jste měli zjistit, který z kluků chová rybičky. Správné řešení je RADEK.

A následně jste měli spočítat předměty na stránce. Správné řešení:

Historie vánočního stromčeka

Tradice zdobení vánočního stromčeka, jak ho známe dnes, pochází z německých Brém ze 16. století (první písemná zmínka je z roku 1570). Tehdy bychom je našli pouze v cechovních a řemeslnických domech. Během 17. století se stromčky začaly rozšiřovat i do domácností, ale většinou jen ve městech. Na venkově se začaly zdobit až později. Stromek se také někdy zavěšoval nad štědrovečerní stůl, ovšem špičkou dolů. Někteří lidé, hlavně na Valašsku, ho v rámci zachování tradic takto věší dodnes.

První zmínka o vánočním stromčeka v Čechách je z 19. století. V roce 1812 ho pro své přátele postavil před svůj dům tehdejší ředitel Stavovského divadla Jan Karel Liebich. Nový zvyk se u nás začal šířit jen pozvolna v bohatých pražských měšťanských rodinách. Do venkovských stavení pronikaly ozdobené vánoční stromčky ještě pomaleji. Až do první světové války bývala v mnoha domácnostech pouze ozdobená smrková nebo

jedlová větev. Postupně se ozdobené stromy začaly objevovat i na náměstích ve městech jako nedílná součást vánočních trhů.

V současné době mimo živých stromečků (jedličky, smrčky, borovičky) zdobí lidé i stromečky umělé. Ozdoby ze sušeného ovoce a perníčků vystřídaly třpytivé baňky a lojové svíčky nahradily elektrická světýlka. Vánoční stromeček za staletí prošel velkou proměnou, ale naštěstí se nám dochoval dodnes.

Dvě vánoční bludiště a spojovalka

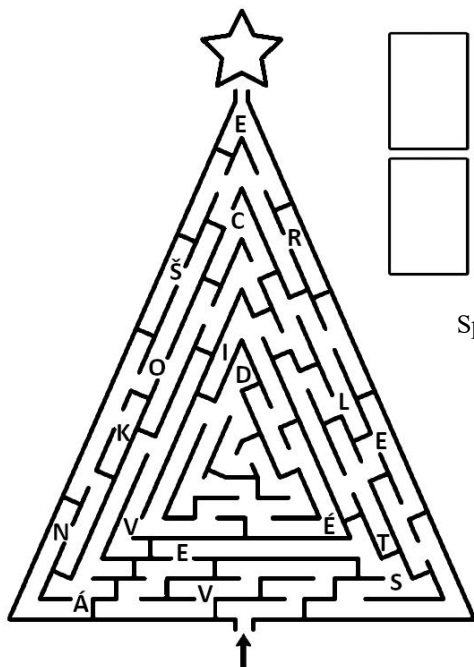
START

Vybarvi políčka s vánoční tematikou a odkryje se ti cesta bludištěm.

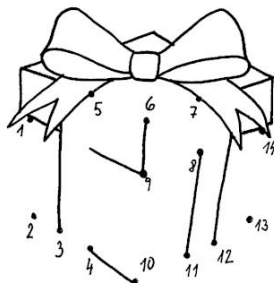
vánočka	vesnice	cirkus	lyže	léto
kapr	liška	věvec	zvoneček	betlém
dárek	kopretina	ozdoba	krokodýl	advent
cukroví	Ježíšek	stromeček	hrad	perníčky

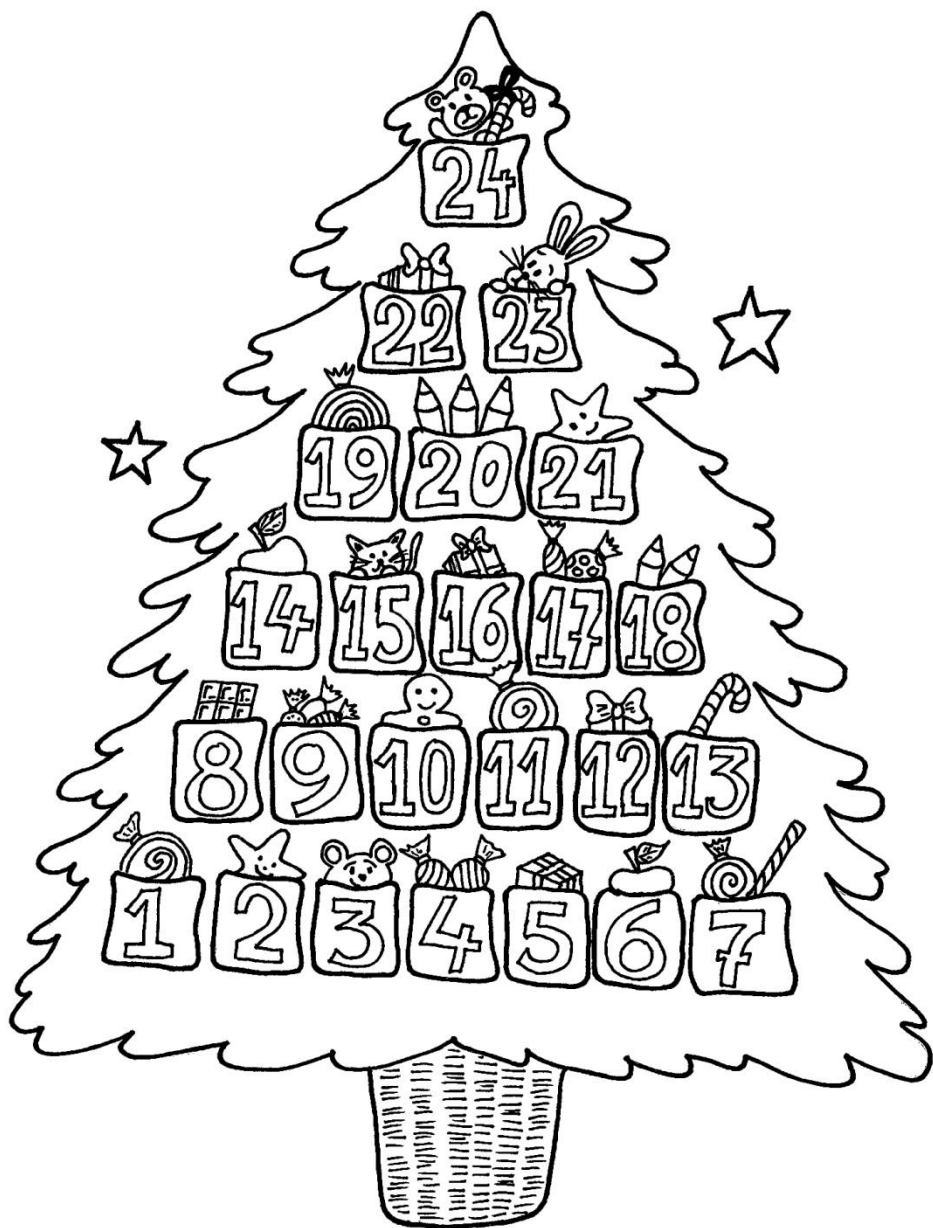
CÍL

Projdi stromečkovým bludištěm. Písmenka, která cestou potkáš, zapiš do připravených rámečků a zjistiš tajemku.

Spoj postupně čísla a odkryje se ti obrázek.

Pernštejnský lis

Celá stáletí uběhla od doby, kdy nad soutokem Tvravky s Nedvědičkou stál jen zalesněný skalnatý . Tehdy si toto odlehlé a nepřístupné místo vybral pro slavu svého

jeden bohatý šlechtic.

Poddané čekala namáhavá práce, protože na vysokého byla hustě zarostlá a .

Lidé se nejdříve museli proklesat , aby vůbec na vrch mohli dovézt potřebné na slavu. však byl

dost a nejdén náklad se jim vykloupil a skulácel zpátky do údolí. Mnoho nestačilo padajícímu a uskočil, a tak jich bylo dost zmrzačeno.

Tou dobou se údolím Tvravky navracel domi jeden vysloužilý z křižáckých válek. Už z dálky k němu doléhal hluk a on byl nesmírně zvědavý, co jej způsobuje. Došel pod ,

kde uviděl celé kmitajících . Jeden nesl , druhý otesával a další je nakládal na .

"Pozdrav pánbuh, ať vám práce dobře odsypá," pozdravil

 "Dejšto, dejšto...", odpověděli na píl pracující.

"Copak slavíte? Jestli se mižu reptat," posílával dál .

"Ale co by. Na slavíme ,

odvětili slavitelé a opět se sklonili ke své práci. " ! To dřívě z mé suché

/ vyrostle vysoký , než vy na tomto vystavíte

, rapochyboval . nebyl vojáku po

chuti, a proto ho rázně odbyli: "Nikdo se tě o své rozumy neprosil. Jdi si raději po svých." jejich slova urazila.

Uzal svou /, kterou v dalekých krajích ulomil z urostlého
lisu, a zarazil ji hluboko do země. "Ušak uvidíte. Dokud
zůstane / suchá, nebude z nic," zakročil slavitelem a

bez pozdravu odešel. Plavebníci nad krosbou mávli a dál
pilně pracovali.

Avsák i přes pokrušky slaba pokračovala a

si brzy všimli, že se zavelenala i suchá / . Jak přibýval

, sílil i mladý lis. S každou vyrostla na /

silná , a když byl dostavěn, stál na místě suché

/ stalný .

 lisového snad prorosly až k samotným rákladim
 . Řeká se, že na řivole lisu rávisí řivol Pernštejna.
 Kdysi se prý při strašlivé ulomila , a
 v té době se v jedné komnatě propadla .

Zdroj: Moyzesová, Naďa, Pověsti moravských hradů a zámků, NAKLADATELSTVÍ XYZ, 2018

Další pověsti z hradu Pernštejn

Druhá pověst je o parádivé komorné Elišce a zrcadlu, do kterého když se někdo podívá, bude do roka škaredý. Mladá dívka Eliška se neustále parádila, shlížela v zrcadle a zanedbávala své povinnosti. Když jednoho nedělního rána chyběla na mši, všiml si toho starý mnich a šel ji hledat. Objevil ji samozřejmě opět u zrcadla. Připomněl jí, že zmeškala začátek mše, ale služka se na něj hrubě obořila. To kněze rozzlobilo natolik, že dívku proklel. Od těch dob prý bloudí chodbami Pernštejna jako bílá paní. Zrcadlo, před kterým trávila parádiva Eliška tolik času, je od těch dob také prokleté. Která žena nebo dívka se do něj zadívá, do roka ztratí veškerou svou krásu. A tak se nelze divit, že mnohé návštěvnice, které procházejí okolo, raději sledují holou zeď na protější straně, než by pohlédly do zrcadla.

V jiné verzi této pověsti se ale říká, že „bílá paní“ není žádná služebná, ale že je šlechtického původu – měla by jí být kdysi statečná dcera hradního pána Žibřida. Když totiž pevnost obléhali moravští páni, rozhodl se ji vyčerpaný správce nakonec vydat bez boje. Odvážná dívka byla odhodlána plány otce zhatit, a tak ji zabil. Později se svého činu zhrozil a dal ji slavnostně pohřbít v kryptě hradní kaple. Pár dní po smutečním obřadu se chodbami začal procházet přízrak dívčí postavy. Nadobro prý zmizel až po smrti posledního potomka rodu Pernštejnů.

Zdroj: <http://mojebrno.jecool.net/mojebrno-bachorky-a-povesti-z-tvrzi-hradu-a-zamku-hrad-pernstejn.html>

Další pověst vysvětluje, jak bájný předek Pernštejnů přišel k erbu zubra. Jedna z verzí uvádí, že nedaleko Brna žil prý v dávných časech chudý uhlíř Vojtěch. Jednou se vracel domů a našel tam vyvrácené dveře, ve světnici obrovský nepořádek a vybavení rozlámané na kusy. Zlostně všechno uklidil a ráno se vrátil k milířům. Večer ho ale čekala ta samá spoušť. Uhlíř se rozzlobil. Příštího dne se ukryl v houští a vyčkával. Minulo poledne, nastal večer, a Vojtěch už se zvedal, že půjde domů. Najednou se ozval praskot větví a na paseku se přihnal obrovský černý zubr. Zadupal, zafuněl a už se hnál k chaloupce. Uhlíř se udělalo rudo před očima a vyrazil za ním. U chaloupky se zubr otočil, ale Vojtěch neuhnul, popadl zvíře za rohy a stál jako vrostlý do země. Zubr se

zmítal a ryčel, ale ze smrtícího objetí se dostat nedokázal. Uhlíři ale docházely síly. Najednou z lesa vyletěl čížek a rozezpíval se „houž- ví houž- ví houž- ví“. Vojtěch se zasmál, levačkou sáhl do křoví, větvičky stočil do houžve a tu protáhl zubrovi chřípím. Zvíře bylo najednou jako beránek a nechalo se vést až do Brna. U knížecího dvora způsobila neobvyklá dvojice hotové pozdvižení. Vládce uhlíře vyzval, aby se zvířetem naložil, jak uzná za vhodné. Ten se rozmáchl, udeřil bestii pěstí do hlavy a obrovský černý kolos se bez vlády skácel k zemi. Za svou sílu a statečnost byl Vojtěch odměněn rytířským titulem a erbem s černou zubří hlavou s houžví v nozdřích na stříbrném poli.

Zdroj: <https://www.stoplusjednicka.cz/rodova-povest-pernstejn>

Tipy na výlet

Hrad Pernštejn

Tento gotický skvost ze 13. století jistě stojí za vaši návštěvu. Hrad se nachází ve východním okraji Českomoravské vrchoviny u osady Pernštejn.

Hrad a jeho nejbližší okolí si můžete prohlédnout celkem na osmi prohlídkových okruzích. Jeden z nich, pojmenovaný Ztratila se bílá paní, je interaktivní prohlídka pro děti od 4 do 6 let. Děti ve spolupráci s průvodcem hledají indicie a plní jednoduché úkoly. Na konci se dětem za odměnu zjeví bílá paní. Pokud se budete chtít příští sezónu na tento okruh podívat, musíte si dopředu místa rezervovat. Zbylé okruhy vás provedou atraktivními prostory hradu, nádvořím (hrad má celkem 4) a Vrchnostenskou zahradou, která je nově obnovena. Zda je nutné nebo doporučené si na jednotlivé okruhy dopředu rezervovat místa, se dozvíte na webových stránkách hradu **www.hrad-pernstejn.cz**.

Hrad je velice atraktivní i pro filmaře. Natáčely se zde např. pohádky Jak se budí princezny, Princezna Fantaghiro, Čert ví proč, Šťastný smolař a filmy Bathory a Van Helsing.

Bystřice nad Pernštejnem

Město Bystřice nad Pernštejnem najdete asi 10 km severně od hradu. Pokud sem s dětmi zavítáte, určitě navštívte ekologické centrum EDEN, které je centrem interaktivní zábavy a poznání pro celou rodinu. V horácké vesnici si můžete vyzkoušet lidová řemesla našich předků, kde se z vás na chvíli stane tkadlec, hrnčíř nebo truhlář. Ukázky ze života a práce obyčejných lidí na Vysočině doplňuje i expozice, kde nahlédnete do života šlechty. Dále se v centru nachází zvířecí farma, pivovárek, bylinková lékárna a Ekopavilon. Na místě si můžete koupit domácí vejce a produkty z bylin.

Pokud se od centra EDEN vydáte z kopce dolů, projdete krásnou Pohádkovou alejí Lužánky. Po pravé straně cesty potkáte 10 dřevěných soch pohádkových bytostí (např. Polednici, princeznu, hloupého Honzu, čerta,...) a po levé straně stezku s překážkami a lanovými prvky. Na úpatí kopce stojí krásná socha zubra od výtvarníka Michala Olšiaka, která díky úchytlům na boku zvířete umožňuje vylézt až na jeho hlavu.

Hned v sousedství sochy zubra se nachází vstup do Bystřického parku miniatur. Jeho výstavbu v roce 2018 zahájilo Městské muzeum Bystřice nad Pernštejnem s výtvarníkem

Zdeňkem Brachtlem. Prozatím nemá ještě finální podobu a stále se rozšiřuje. Park s potůčkem je kopií údolí řeky Svatky s modely hradů, klášterů a jiných památek v měřítku 1:50. Miniatury neodrážejí dnešní stav památek, ale období největšího rozkvětu ve 14. a 15. století. Současnou podobu si prohlédnete na fotografiích na doprovodné tabulce u každého modelu. Můžete zde spatřit model hradu Čepička, kláštera Porta Coeli, hradu Skály, Zubštejn, Pernštejn, Dalešín, Pyšolec a dalších.

Za spolek Budík Jitka Svobodová a Martina Vašíčková

Foto Jitka Svobodová

Chtěl jsem říci: radost

Zelené listí se zachvělo při tom slově, jako by čekalo něco tragického. Tráva byla jako ocelová. Dráty, kterými se život prodrál na slunce z hloubi země, z pískovcových kuliček, z hrudek ruly, z jader čediče. Někde tam hluboko se zachvívá radost, a když mám štěstí, vzlíná z hlíny do mých nohou. Prostupuje póry mé kůže, vsakuje mi do krve a hrne se k srdci. Ale je ještě dlouhá cesta od srdce k šedé mozkové kůře. Ještě se může cestou všechno zvrtnout, ještě může všechno skončit u pouhé biologické zeleně, jestli játra nestačí vyloučit všechny zárodky zloby, všechny atomy záští, jestli je tu někde nechají potulovat a číhat a číhat... Jestli žluč nevytloučí bakterie hořkostí a nenávisť, jestli je ponechá slídit jak nakažlivé mikroby moru, bude vše nadarmo.

Ale už v srdci, v samotných komorách číhá zrada. Bakterie citů, citeček, libůstek, ó těch sentimentálních smrtonosných tělísek!

A co teprve v centru, kde se to v mozkových závitech předhání a sočí to na sebe; chromozomy nadřazenosti a lenní práva podvědomí, král přední mozek a vladař zadní mozek. Samá pýcha a sobectví a násilí, ovšem vždycky zdůvodněné, zdůvodnitelné, úskoky a lsti jako v každé centrální kanceláři a jako všude na panovnickém dvoře: podlosti, nactiutrhání, hanebnosti, pletichářství, donašečství, špehování, umlčování, zastrasování, krvopřísežnictví, poklonkování, klikaření, spiklenectví, nařčení nevinných a jejich souzení a jejich odsouzení a jejich umučení.

Ale za každou cenu jsem toužil říci: radost.

Žlutnoucí listí se na stromech zachvělo, jako by čekalo něco tragického. Na drátech trav vyrazily místo květů ostny. Jak jinak přimět člověka, aby se účastnil bratrského společenství s hrudkou hlíny, s dešťovou kapkou, se slunečním paprskem. Člověk je důležitý krvavý déšť, mračno nabitě kladně-zápornou elektřinou; nadarmo se izoluje oděvem a hradbami domů a dlážděním velkoměst, nadarmo se od země izoluje tlustými podrážkami ze surové gumy, artikulovanou ošidnou řečí, filosofií – nevyhne se, neubrání se – čím víc se izoluje, tím víc roste ocelové trávy, a proto naskakují květinám místo květů ostré bodliny; jak jinak donutit pýchou izolovaná lidská chodidla a nadnesená čela a domýšlivá ústa a přezíravé oči, aby vydaly svou důležitou krvavou vláhu, po níž prahnou hrudky hlíny!

Přesto mě to pořád nutí říci: radost.

Co se děje mezi hrudkou hlíny a slunečním paprskem, je zdaleka nejdůležitější pod sluncem; když se dorozumívají ti dva, rozhoduje se o válkách a o míru, rozhoduje se o zachování i o vyhlazování národů.

Ladislav Dvořák

(Sentence – Ladislav Dvořák, nakladatelství Triáda 2020)

SPORT

Olympiáda nevyšla, ale forma je

Z výsledků Petra Svobody 110 m přek. 2. pol. 2021

7. 6. 2021	Memoriál Josefa Odložila Praha	3.	13.53
9. 6. 2021	Meeting Pro Athlé Tour de Marseille	2.	13.58
20. 6. 2021	ME družstev Cluj-Napoca	3.	13.73
26. 6. 2021	Mistrovství ČR mužů a žen na dráze Zlín, rozběh	1.	13.52
26. 6. 2021	Mistrovství ČR mužů a žen na dráze Zlín, finále	1.	13.78
29. 06. 2021	Spitzen Leichtathletik Luzern	1.	13.60
04. 07. 2021	Wanda Diamond League Stockholm	4.	13.77
11. 07. 2021	Meeting Pro Athlé Tour de Sotteville	2.	13.70
18. 08. 2021	Rieter mítink Ústí nad Orlicí	1.	13.45
22. 08. 2021	2. kolo extraligy mužů a žen Praha	1.	13.39
12. 09. 2021	81. ISTAF Berlin	6.	13.48
14. 09. 2021	Memorial Borisa Hanžekovića Zagreb	4.	13.51
19. 09. 2021	Velká cena města Prostějova	1.	13.56

Stále nejlepší český překážkář z Budišova s pěti vítězstvími a průměrným časem na 110 m překážek 13,58 s dává zapomenout na svůj věk (37). Pokud se mu podaří vyvarovat (u něj snad již tradičních) zranění, která mu letos znemožnila Tokio, mohl by 11.–22. srpna 2022 na mistrovství Evropy v atletice v Mnichově (pokud se uskuteční) slavit úspěch – to mu bude už 38 let,

Pozn.: věk ostatních účastníků na 81. ISTAF v Berlíně, kde byl letos 22. září šestý, byl 26, 28, 24, 22, 27, 34, 30 a 28 let!

V každém případě Petr ještě nekončí (i když končil již několikrát) a na Budišov stále nezapomíná (viz Budišovský zpravodaj 1/2020, str. 60).

Zdroj: <https://online.atletika.cz/vysledky-atleta/2021/10000039967>

Ladislav Dokulil

Poslední instance

Brankáři a brankářky v jakémkoli sportu jsou ti jediní a poslední, kteří mohou zabránit gólu a tím možné prohře svého týmu. Když selžou útočníci, nebo obránci, je to jen a jen na nich, na jejich zkušenostech, postřehu, štěstí, předvídavosti a bůh ví na čem ještě, zda padne míč, nebo puk do branky. Jsou to muži i ženy poslední instance.

Jeden z nich, Dominik Hrachovina, narozen 1994, má k Budišovu osobní vztah. Odsud pochází jeho babička, sem jezdíval na víkendy a prázdniny. Je to brankář hokejový, protože i jeho otec hrával na stejném postu.

Já jsem si myslel, že hokejový brankář má být malý a mrštný, protože i tak zaplní branku svými širokými betony na nohou i mohutným „brněním“ na horní části těla. Má velikou hokejku, masku na obličej a veliké rukavice. Byl jsem vyveden z omylu. Dnes mají výhodu brankáři vysocí, ale samozřejmě také mrštní. Vždyť náš asi nejznámější brankář, Dominik Hašek, měřil 185 cm! A také Dominik měří 181 cm, asi bez bruslí.

Brankáři sice u své práce stojí, ale hodně často také klečí, jako dlaždiči na chodníku (jestlipak klejí a nadávají, jako dlaždiči!), nebo se všelijak válejí, aby dosáhli na puk, který už, už míří do jejich branky. Za plastovou pomalovanou maskou s chráničem přes oči jim není vidět do obličeje. A za ní skrývají svoje emoce, zklamání, když dostanou gól, anebo radost, když puk míří do branky, soupeř už zvedá radostně hokejky nad hlavu, ale oni tomu zabrání v poslední sekundě. Pak přijedou šťastní spoluhráči a poklepávají ho po helmě, nebo po chráničích. Vždyť on je sám voják v poli a má obrovskou zodpovědnost za celé mužstvo.

Brankáři prý říkají útočníkům i obráncům: Já pustím jen jednu branku, ale vás je daleko víc, tak dejte aspoň dva góly. A vítězství je naše! No jo, ale mnohdy je to těžké a hráči sice jezdí, jako blázni sem a tam, rozdávají bodyčky soupeřům, že se pak valí po ledě, ale stejně prohrají. A nebo remízuji i po prodloužení a jde se na nájezdy. A tady už

je muž proti muži, jako v šachu, nebo šermu. A fanoušci trnou: Dáme gól a vychytá náš brankář soupeřovy hráče?

Od jeho babičky, Marie Hrachovinové, rozené Chybové, mám tyto informace: Její syn Petr i vnuk Dominik začínali ve třech letech s bruslením na již zaniklém Pekařáku. Oba se tlačili do branky a Dominikovo první slovo bylo „hokejka“. Doma měl malou branku i výstroj. Jeho otec Petr nechtěl, aby chytal. Říkal: „Chytat může jen jeden“.

Hrachovinovi hokejoví muži

Dominik ale vytrval, a v pouhých šestnácti letech zamířil do studeného Finska. Byl daleko od rodiny i kamarádů, cizí zemi, kde se mluvilo úplně nesrozumitelným jazykem. Naštěstí se během jediného roku naučil plynně finsky. Z juniorky postoupil do nejvyšší soutěže, a s klubem z Tampere dvakrát získali mistrovský titul. A že to ti chladní seveřané umí hrát! Také chytal v KHL v Rusku, kde se také hraje vynikající hokej.

Po návratu domů chytal v Liberci, kde byl oceněn jako nejlepší brankář sezóny. Teď brání svatyni za České Budějovice. A nyní bych mohl uvádět mnoho čísel jeho brankářské produktivity, počet úspěšných zásahů atd. Myslím, že to není třeba. Vždyť co on už dokázal, to může být vzorem pro všechny kluky, nejen z Budišova a okolí!

Sport je dobrý pro cvičení těla i ducha, jak to říkali Sokoli. Vrcholový sport patří do tak zvané „zbytné“ činnosti lidstva. Nezbytné je přece lidem nasytit, obléct, zajistit bydlení a teplo, vzdělání, dnes samozřejmě auto, mobil, počítač, léky. Ale jaké hodnoty pro lidstvo vytváří diskař, nebo běžec přes překážky, anebo hokejista? Žádné! Ale, jak říkali staří Římané: chléb a hry. Proto jsou dnes někteří hráči odměňováni v milionech korun, nebo dolarů. Proto fandové plní stadiony, prožívají úspěchy i neúspěchy toho „svého“ mužstva, pak to jdou zapít do hospody a všechno odborně rozebírají, jak to ti hoši měli hrát.

Přejme Dominikovi ještě dlouhou a úspěšnou aktivní kariéru, a po skončení jistě bude mladým brankářům předávat svoje bohaté zkušenosti z toho rychlého, tvrdě kontaktního, ale vzrušujícího sportu. A možná, že i jeho zásluhou nad stadionem zavlaje naše vlajka při mistrovství světa, vlajka mistrů světa v hokeji.

S pomocí Marie Hrachovinové sepsal ing. Rostislav Tesař

POČASÍ

Měsíční úhrn srážek

září	18,3 mm
říjen	9,1 mm
listopad	41,1 mm

SILVESTEST

1. Co je to *baklažán*?

- a) odrůda brambor b) lilek vejcoplodý c) přezdívka Zdeňka Bakaly

2. Co může být *burek*?

- a) pečivo z listového těsta b) oděv na zakrytí muže (u žen *burka*) c) burský oříšek

3. Houba *kuřátka sličná* je:

- a) jedlá b) mírně jedovatá c) prudce jedovatá

4. Název rodu primátů *orangutan* lze do češtiny přeložit jako

- a) oranžová opice b) lesní muž c) jedlík pomerančů

5. Poslední *rakouský císař a český král* byl:

- a) František Josef I., zvaný Procházka b) Karel I. c) Ferdinand Dobrotivý

6. Jména měsíců Marsu *Phobos* a *Deimos* znamenají:

- a) děs a hrůza b) otec a syn c) popel a dým

7. Jméno *Kanárských ostrovů* (Islas Canarias) je odvozeno od

- a) kanárků b) psů c) Kanaánské země

8. *Latvija* je originální název pro

- a) Litvu b) Lotyšsko c) Latinu

9. Co asi je *kalambúr*?

- a) kalamita způsobená boufkou b) věta s více významy c) burský kalamář

10. *Cezština* je:

- a) jazyk Didů (Cezů) v Dagestánu b) polský název češtiny c) cezení nudlí

11. Slovo *vesmír* znamená:

- a) staročeský pokyn ke smíření (ve smír) b) rusky celý svět (ves mir) c) meziprostor

12. Měsíc *srpanj* v Chorvatsku označuje

- a) červenec b) srpen c) září

13. Měsíc *listopad* v Chorvatsku znamená

- a) září b) říjen c) listopad

14. Ukrajinsky *kvityen* ' značí měsíc

- a) březen b) duben c) květen

15. Slovo *kalhoty* přejímá čeština z

- a) němčiny b) italštiny c) romštiny

16. Od kdy se desetikoruně říká *pětka*?

- a) od roku 1892 b) od roku 1918 c) od roku 1942

17. Sochy Moai na Velikonočním ostrově rozbíjel *český vědec*

- a) Pavel Pavel b) Petr Petr c) Petr Pavel

18. Autorem knihy Školák Kája Mařík s pseudonymem *Felix Háj* je

- a) František Hájek b) Marie Wagnerová c) Felix Holzmann

19. Jak se jmenoval kníže, kterého Chodové nazývali *Lomikar*?

- a) Lomikámen b) Lamminger c) Lomikel

20. Zpěvačka *Petra Janů* se narodila jako

- a) Jana Petřů b) Petra Janů c) Zorka Janů

21. *Silvestr*, jehož jmeniny slavíme na konci roku, byl

- a) slavný klaun b) papež c) lesník

Správné odpovědi (pokud jste je již nenašli v paměti, u strejdy Googla, či tety Wiky) se dozvíte na apríla (BZ 1/2022).

Ladislav Dokulil

OBSAH

ADVENT	1
ZE ZASTUPITELSTVA MĚSTYSE	2
Usnesení č. 20 ze zasedání Zastupitelstva městyse Budišov ze dne 23. 8. 2021	2
Informace z Rady městyse Budišov	2
ZPRÁVY	3
Renovace pomníku padlým	3
K výročí 80 let od sestřelení královských letců Budišov 19. září 2021	6
Z projevů	7
Farní den 18. září 2021 v Budišově	16
Dámský klub	21
Dny otevřených ateliérů 2. a 3. října	23
Drahomíra Maloušková	23
Axmanovi	23
Lidmila Anna Dohnalová	25
22. Budišovské dýňobraní	26
Redakce doporučuje	33
Volby do Poslanecké sněmovny PČR v Budišově 8.–9. 10. 2021	34
Autobusová zastávka Budišov-Kundelov před dokončením	35
Z HISTORIE	36
Odbojová činnost na Velkomeziříčsku a Velkobítešku VIII – Boj s konfidenty	36
Dr. Karel Baxa	42
ZIMNÍ NOC	45
Z BUDIŠOVA A OKOLÍ	46
Základní škola Budišov	46
Příměstský tábor 2021	46
Slavnostní zahájení školního roku 2021/2022	46
Adaptační výlet 5. třídy	46
Dopravní hřiště – 4. třída	46
Solární elektrárna	46
Pouštění draků	47
Suit up den	47
Prvňáčci na Ostrůvku	47
Preventivní program	47
Den šílených účesů	47
Martinský ping-pongový turnaj	47
Ptáčov 2438	52
Před sklizní	56
Noe a Vánoce	57
Vánoční stromy v koruně	57
Budík dětem	61
Řešení z minulého čísla	61
Historie vánočního stromečku	61
Dvě vánoční bludiště a spojovačka	62

Adventní kalendář	63
Pověst	64
Další pověsti z hradu Pernštejn	66
Tipy na výlet	67
Chtěl jsem říci: radost	73
SPORT	74
Olympiáda nevyšla, ale forma je	74
Poslední instance	74
POČASÍ	77
Měsíční úhrn srážek	77
SILVESTEST	78